БОШ МУХБИРИМИЗДАН

Ўзбекистоннинг пойтахти Советлар мамлакатининг барча республикалари билан мустаҳкам дўстлик алоқалари билан боғланган. Тошкентга бепоён Ватанимизнинг турли бурчакларидан хом ашё, материаллар, тайёр маҳсулотлар келиб турибди. Шаҳримизда тайёрланган маҳсулотларни эса Урал ва Кавказда, Украина, Озарбайжон ва бошқа кўпгина республикаларда учратиш мумкин.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллиги нишонланадиган юбилей йилига қадам қўяр эканмиз, биз олдимизда турган режалар ва вазифаларнинг улуғворлигини янада ёрқин ҳис этамиз. КПСС XXVI съезди томонидан белгиланган тадбирлар муваффақиятли амалга оширилмоқда. «СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафталик» шиори остидаги социалистик мусобақа туфайли янгидан-янги ташаббуслар, починлар юзага келмоқда.

Умумхалқ ишига қурувчилар ҳам катта ҳисса қўшдилар. Улар зарбдорларча меҳнат қилдилар: юз минглаб квадрат метр уй-жойлар, маданий-маиший объектлар фойдаланишга топширилди, муҳим ишлаб чиқариш объектларининг ишга туширилиши таъминланди.

Мамлакатимиз учун юбилей йили бўлган 1982 йилда ана шу муваффақиятлар янада бойитилиши лозим. Халқларимиз буюк дўстлигининг рамзи бўлган меҳнат вахтаси ҳал қилувчи босқичга кирмоқда.

Анъанага биноан газетамизнинг Янги йилдаги дастлабки сонининг саҳифаларида бош мухбиримиз — ишчи ва жамоатчи мухбирларга сўз берилмоқда. Газета саҳифаларида янги рубрикалар пайдо бўлди. Шубҳасиз, газетхонлар ёрдами билан ана шу рубрикалар остида янгидан-янги мақолалар ёритилади.

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

№ 1 (4696)
2 ЯНВАРЬ 1982 й.
ШАНБА
Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлади
Баҳоси 3 тийин

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

- КПСС XXVI СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИ — ҲАЁТГА
- ШОНЛИ САНАЛАРГА — МЕҲНАТ СОВҒАЛАРИ
- ЮТУҚЛАРИМИЗ НАМОЙИШИ
- КИЧКИНТОЙЛАР ҚУВОНЧИ

Дилором Қосимова 19 йилдан бери шаҳримиздаги тажриба пиллачилик фабрикасида меҳнат қилиб келади. Унинг меҳнатсеварлиги билан у коллектив ҳурматига сазовор бўлди, уни Собир Раҳимов район Совети депутатлигига сайладилар.

СУРАТДА: Д. Қосимова.

Н. Шонноғомов фотоси.

АССАЛОМ, СССР 60 ЙИЛЛИГИ НИШОНЛАНАДИГАН ЙИЛ!

СЎЗ — ВАҚТДАН ЎЗГАНЛАРГА

ШОНЛИ МАНЗИЛ

Ўтган йил корхонамиз коллективи учун унутилмас бўлиб қолди. Кузда «Ташкенткабель» заводи ташкил этилганлигининг 40 йиллиги зўр тантана билан нишонланди. Бу юбилей оғир уруш йиллари Кольчугин шаҳридан кўчириб келтирилган, республика партия ва ҳукуматининг ғамхўрлиги туфайли катта тараққиёт йўлини босиб ўтган корхонамиз учун шонли зафарлар манзили бўлди. 1941 йилда заводда мингга яқин одам ишларди. Айни пайтда эса унинг дарвозасидан ҳар куни 5 мингдан ортиқ ишчи ва хизматчи кириб чиқиб кетади.

Менинг бу ерда меҳнат қилаётганимга чорак аср бўлди. Корхонадаги кўпгина ўзгаришлар кўз ўнгимда юз берди. Айниқса, кейинги икки беш йилликда бизда меҳнат сифати ва самарадорлигини оширишда юксак натижаларга эришилди. Ҳозир корхонада асосий меҳнат жараёнлари тўла механизациялаштирилган, 40 процентдан ортиқ маҳсулот давлат Сифат белгиси билан тайёрланаяпти.

Чорак аср мен учун ҳам камолот даври бўлди. Шу ерда ишлаб СССР электротехника саноатининг касб устаси унвонига сазовор бўлдим. Цехдаги барча сим ўраш машиналарини бошқаришни мукаммал эгаллаб олганман.

Ҳозир биз ингичка мис симлар тайёрлаяпмиз. Бу симлар нефть насосларида қўлланиладиган оғир шлангларни тайёрлашда ишлатилади. Касбимни пухта эгаллаб олганлигим туфайли ойига 50 тонна ўрнига 60-65 тонна сим ишлаб чиқаряпман. Меҳнат календаримда 1982 йилнинг апрель ойи давом этмоқда.

Бизда Янги йилни яхши бошлаш ва янада юқори кўрсаткичларга эришиш учун барча имкониятлар муҳайё.

В. ГОНЧАРЕНКО,
«Средазкабель» бирлашмаси прокат-сим ўраш цехи ишчиси, СССР электротехника саноати касб устаси.

ТОНГГИ ГАЗЕТАЛАРДА

△ Ўртоқ Л. И. Брежнев Украина ССР Енгил саноат министрлигининг Макеевка ип-йигирув, Рубежанск пайпоқ, Киев фетр фабрикалари ва Оржоникидзе устки трикотаж фабрикаси қурувчилари, монтажчилари, эксплуатациячиларини — қурилишнинг барча қатнашчиларини катта меҳнат ғалабаси — халқ истеъмоли товарларини ишлаб чиқариш бўйича қувватларни муддатидан илгари ишга тушириш бўйича 1981 йил социалистик мажбуриятларининг муваффақиятли бажарилганлиги билан чин кўнгилдан табриклайди.

△ Югославия Коммунистлари союзи Марказий Комитети Президиумининг Раиси Душан Дрогасавацнинг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Леонид Ильич Брежневга йўллаган жавоб телеграммаси эълон қилинган.

ЗАРБДОР ҚУРИЛИШ ОДИМЛАРИ

ТОШКЕНТ МЕТРОСИ ИСТИҚБОЛИ

Кўплаб оқшомхонлар редакциямизга мактуб йўллашиб, Тошкент метроси иккинчи навбатининг биринчи участкаси қурилиши, станцияларнинг жойлашиши ва уларнинг ички кўриниши ва умуман Тошкент метросининг истиқболи ҳақида сўрашган.

Биз бундан буён ҳам Тошкент метросига оид ва метро қурилиши, навбатдаги лойиҳалар тўғрисида мақолалар бериб борамиз.

Пойтахтда метронинг ишга туширилиши транспорт ишининг тиғизлигини бир мунча енгиллаштирди. Ҳозир унинг шаҳар умум транспортида тутган ўрни каттадир. Бир кунда метрода 300 мингдан ортиқ пассажир ташилмоқда.

Тошкент метросининг истиқболи порлоқ. Метрополитеннинг бош схемасига кўра унинг келгуси йўналишлари лойиҳалари яратилмоқда. Ҳозир метронинг иккинчи навбатининг биринчи участкаси қурилиши жадал суръатлар билан олиб борилмоқда.

Бу ер ости трассаси «Пахтакор» станцияси остидан ўтувчи янги линияни туташтирувчи «Навоий» станцияси билан бошланиб, «Ўзбекистон» — «Космонавтлар проспекти» — «Ойбек» — «Тошкент» станциясигача давом этади. «Тошкент» станцияси эса темир йўл вокзали хиёбони остида жойлашади. Бу ер ости йўлининг узунлиги 9 километр бўлиб, келгусида бу трассани «Тошкент» станциясидан Самолётсозлар шаҳарчасигача давом эттириш лойиҳаланган.

Шунингдек, бош планга кўра келажакда — 1985 йилдан кейин метро линиялари Студентлар шаҳарчасига, Юнусобод массивига, Сергели шаҳарчасигача давом эттирилади.

Хўш, метро станциялари қандай танланади, деган саволнинг туғилиши табиийдир. Станциялар асосан пассажирлар оқими кўп тарқаладиган жойга қараб белгиланади. Трассанинг геологияси, гидрогеологияси ўрганилади. Уларнинг номларини қўйишда эса биз кўпроқ ер устидаги манзарага — ансамблларга эътибор берамиз ва унга ҳамоҳанг равишда ном берамиз. Мана, масалан «Навоий» станциясини олайлик. Бу станция А. Навоий ҳайкали жойлашган шоирлар хиёбони яқинига жойлашган. «Ойбек» станцияси ҳам худди шундай. Бу станция устида Ойбек номли майдон ташкил этилади. Бошқа ер ости бекатлари ҳам худди шундай ҳамоҳанг равишда номланган. Шундай қилиб, ер устидаги ансамбллар ер остида ҳам акс этади.

Тошкент метросининг иккинчи навбати биринчи бўлимининг бешта станциясини гўзал ва навқирон Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейигача ишга тушириш мўлжалланмоқда.

Ҳозир меъморларимиз, рассомлар, ҳайкалтарошлар станцияларнинг иш чизмалари устида ҳамкорликда иш олиб боришяпти. Уларнинг дастлабки лойиҳалари яратилди. Станцияларнинг лойиҳаси бир-бирини такрорламайдиган, совет метросининг сўнгги ютуқлари асосида яратиляпти ва безатиляпти. Уларнинг пардозида керамика плиталари, Ғозғон, Нурота мармарлари ишлатилади. Уларда кўҳна Самарқанд, Бухоро шаҳарларидаги тарихий ёдгорликлардаги орнаментлар қўлланилади. Ҳозир моҳир рассом Ч. Ахмедов бошчилигида рассомларнинг ҳам ишлари тиғиз. Улар миллий безаклар устида ишлашяпти.

Хуллас, бир сўз билан айтганда, Тошкент метросининг истиқболи порлоқ. Шубҳасиз у биргина Иттифоқимиздагина эмас, балки жаҳондаги энг гўзал ва муҳташам ер ости қасрларидан бири бўлиб қолади.

М. ХОЛМУРОДОВ,
Тошкент «Метропроект» институти директори.

СССР 50 йиллиги номли Тошкент трактор заводи коллективи ўтган йил топшириқларини муваффақиятли адо этди. Коллектив мамлакатимизнинг пахтакор республикалари қишлоқ хўжалиги учун 29 мингдан ортиқ трактор, 38 минг прицеп етказиб берди. Корхонада янги йилнинг дастлабки кунларида ҳам иш яхши суръатда давом этяпти.

СУРАТДА: заводнинг тайёр маҳсулот майдонида қишлоққа жўнатиш учун тайёрлаб қўйилган тракторлар.

ЯКУН ВА РЕЖАЛАР

НАМУНАЛИ ХИЗМАТ КЎРСАТАМИЗ

Аҳил коллективимиз КПСС XXVI съезди йилида самарали ютуққа эришди. Кўплаб шоферларимиз бугунги кунда 1982 йилнинг май, июнь ойи ҳисобига меҳнат қилишмоқда. Бизнинг маршрутдаги А. Азизхўжаев июль ойи ҳисобига, менинг ўзим эса март ойи ҳисобига ишламоқдаман.

Корхонамиздан ҳар куни 20 маршрут бўйлаб йўловчиларга хизмат кўрсатиш учун 170 га яқин машина чиқади. Ана шу транспортлар ёрдамида бир кунда 130 минг йўловчи манзилига элтилади. Йўловчиларга ҳамиша намунали хизмат кўрсатиш туфайли ана шундай ютуққа эришмоқдамиз.

Бизнинг 35-маршрутли автобусимизда ўнта машина бўлиб, бу машиналар ёрдамида ҳар куни ўн мингдан ортиқ йўловчига хизмат кўрсатилмоқда. Ўтган йили 115 минг сўмлик соф фойда бердик. Бунда бизнинг маршрутимиз шофёрларининг ҳам хизмати борлигидан фахрланаман.

Ўтган йили корхонамиз «ПАЗ—672» маркали машиналардан 23 тасини олди. Бу йил ҳам ана шундай йўловчилар учун қулай бўлган машиналардан жуда кўп келтирилади. Бу автобуслар корхонамизнинг энг илғор шоферларига ажратилмоқда. Бизнинг асосий мақсадимиз Янги йилда ҳам йўловчиларга намунали хизмат кўрсатиб, зиммамизга олган топшириқларни ҳамиша ортиғи билан бажаришдир.

Ш. ХОЛМУҲАМЕДОВ,
3-автобус паркининг шофери.

ТАРАҚҚИЁТИМИЗ КЎЗГУСИ

Республикамизнинг бош кўргазмасида

Пойтахтимизнинг Энгельс кўчасидаги чап томонда жойлашган Ўзбекистон ССР халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси кейинги йилларда қулоч ёзиб, ривожланиб бормоқда. Унинг кенг ва саховатли бағри шаҳримиз аҳолиси ва пойтахт меҳмонларининг диққатини жалб этмоқда. Юқоридаги янги рубрика остида бу ерда содир бўлаётган ўзгаришлар, янги кўргазмалар, турли хил тадбирлар ҳақида ҳикоя қилиб борилади.

Республикамиз меҳнаткашлари улуғвор ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилига собит қадамлар қўйдилар. Ўзбекистон Халқ хўжалиги ютуқлари виставкаси меҳнаткашларнинг, корхоналар ва илмий муассасаларнинг ўзига хос илғор тажрибаларини оммалаштириш бўйича мактаб университет бўлиши билан бирга 1982 йилда кўпгина тадбирларни ўтказишни режалаштирган.

Тасдиқланган тематик планга биноан «Ишлаб чиқариш чиқиндилари ва маҳаллий хом ашёдан тайёрланган халқ истеъмоли моллари» доимий ҳаракатдаги, «Ўзбекистон касаба союзлари — съезддан-съездгача», «Фан — ишлаб чиқаришга», «Ёшларнинг илмий-техника ижодиёти — 82», «Республика рационализаторлари ва ихтирочилари иқтисод ва тежамкорлик учун курашда» соҳалараро кўргазмаларини ташкил этиш кўзда тутилган. Бундан ташқари қишлоқ хўжалик мавзусида тўртта тематик кўргазма ва кўрик ўтказилади. Улар орасида ҳар йилги анъанавий «Полиз экинларининг энг яхши ҳосилдор навлари» деган кўрик-конкурс қизиқарли тадбирлардан биридир.

Ўтган йилдан бошлаб республика кўргазмаси кўчма кўргазмаларни намойиш этишни синаб кўрмоқда. Фан ва техника янгиликлари, илғор тажриба ва новаторлик ютуқлари билан таништириб бораётган бундай кўргазма кўпгина жойда муваффақият қозонмоқда. Бу йил биз ташкил этадиган бешта кўчма кўргазманинг материаллари билан Сирдарё, Жиззах, Самарқанд ва бошқа областларнинг меҳнаткашлари танишадилар. Шунингдек, бош павильоннинг экспозицияларини тўла реконструкциялашни планлаштирганмиз.

СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига бағишлаб, СССР халқ хўжалик ютуқлари виставкасида «Ягона оилада» деган юбилей кўргазмасида «Ўзбекистон ССР» бўлими очилади. Бундан ташқари, «Ўзбекистон ягона оилада — 60 йил ичида» брошюраси нашр этилади.

Республика кўргазмаси павильонларининг барча бўлимлари экспозициялари республика меҳнаткашларининг совет ҳокимияти йилларида қўлга киритган ютуқларни акс эттирувчи текстлар, рақамлар, фотоматериаллар ва табиий экспонатлар билан жиҳозланади. Август — октябрь ойларида «Ўзбекистон ягона оилада — 60 йил ичида» деган соҳалараро тематик кўргазма намойиш этилади. Июль ойида эса «Менинг жонажон Ўзбекистоним» деган кўчма кўргазмани тайёрлаймиз. Бу қардош республикалардан бирида кўрсатиш мўлжалланмоқда. Бизнинг кўргазмамизда «СССР 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта» шиори остида социалистик мусобақа ғолибларининг слёти ва учрашувлари ўтказилади. «Стендлар олдида суҳбатлар» номи билан «Бир беш йилликда — икки беш йилликни бажариш» ҳаракатининг ташаббускорлари ва меҳнат ветеранлари билан учрашувлар ўтказилади. Ҳужжатли, илмий-оммабоп ва техника фильмлари кинофестивали, павильонлар экспозициялари бўйлаб энг яхши экскурсия кўрик-конкурси, касблар бўйича конкурслар ташкил этилади. Ўрта Осиё қишлоқ хўжалигини механизациялаш ва электрлаштириш институти, «Красний водопад» чорвачилик — тажриба базаси, Ўрта Осиё ипакчилик илмий-тадқиқот институти ва «Главташкентстрой» билан ҳамкорликда оммавий касб эгалари энг яхши вакилларининг республика мактаблари уюштирилади. Бошқа қардош республикаларнинг виставкалари билан ҳамкорликда радио-йўқлама ўтказиш, «Ўзбекистон ССР халқларнинг қардошлик оиласида» кинофильмини суратга олиш ва юбилей нишонларини тайёрлаш мўлжалланган.

Бош кўргазманинг дам олиш зонасида «СССР халқлари дўстлиги — меҳнатдаги муваффақиятлар гаровидир» мавзусида хиёбон безатилади, «Ҳур республикалар бузилмас иттифоқи» доимий ҳаракатдаги лекторийси ташкил этилади, республикамизнинг таниқли кишилари, партия ва меҳнат ветеранлари билан учрашувлар олиб борилади. СССР 60 йиллигига бағишлаб, театрлаштирилган томошалар ва оммавий халқ сайллари намойиш қилиш мўлжалланган. Кўргазма кинолекторийсида, очиқ майдонларда ва дам олиш зонасининг ёзги театрида бадиий ҳаваскорлик ва эстрада коллективлари, концерт бригадалари, қўғирчоқ театрининг спектакллари кўрсатилади.

Бош кўргазманинг асосий хиёбони «Ўзбекистон қардош республикаларнинг юлдузи» мавзусида безатилади, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети билан ҳамкорликда кўргазманинг асосий кириш йўли ва республика Ҳурмат тахтаси қурилишини тугаллаш, 350 метрли телевизион минора қурилиши муносабати билан Энгельс кўчасидаги туташ территорияни ободонлаштириш ишлари олиб борилади. «Капитал қурилиш», «Пахтачилик», техника таълими уйи, ресторан биноларини қуриш ишлари бошлаб юборилади.

И. АЗИЗОВ,
Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг директори.

ТОШКЕНТНИНГ 2000 ЙИЛЛИГИ ОЛДИДАН

МУҲИМ САНАГА БАҒИШЛАБ

Октябрь районидаги Ойбек номли 115-мактабда пойтахтимизнинг 2000 йиллиги олдидан «Тошкент — нон шаҳри» мавзуида қизлар давраси ўтказилди.

Мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси, қизлар клубининг раиси Мукаррам Пирмуҳамедова ноннинг аҳамияти ҳақида қисқача гапириб шундай деди:

— Л. И. Брежневнинг «Эсдаликлар»ида ноннинг қадр-қиммати ниҳоятда улуғланади. Ҳақиқатан ҳам инсонни ёшлигидан бошлаб нонни увол қилмасликка ўргатиш керак. Нонни эъзозласак — доимо ҳурмат-эҳтиромга сазовор бўламиз.

Ўқувчилардан У. Қаҳҳорова «Нон ҳақида қизиқ фактлар», Н. Фаёзова «Тошкент — нон шаҳри», Д. Зоидова «Ноннинг аҳамияти» ва В. Ғозиева «Нонни — эъзозланг» мавзуида докладлар қилдилар.

Бу қизлар давраси йиғилишида ҳар бир синф қизлари ўзлари тайёрлаган турли нон маҳсулотлари билан иштирок этдилар. Бунда «Нон — дастурхонимиз безаги» деган конкурс ҳам ўтказилди.

М. САЙДАЛИЕВА.

КАНИКУЛ ҚУВНОҚ ЎТМОҚДА

Тошкент шаҳридаги мактабларнинг 224 минг ўқувчиси ёш томошабинлар, Муқимий, Горький номли театрларда, «Баҳор» концерт залида, қўғирчоқ, оперетта театрларида, трактор заводи, тўқимачилик комбинати, Чкалов номли авиация ишлаб чиқариш бирлашмасининг маданият саройларида ўтказилаётган арча байрамларида бепул таклифномалар билан қатнашмоқдалар. Спектакллари, оммавий ўйинлари бўлган бу арчаларга болалар бутун синфлари билан, ота-оналарининг иштирокисиз бормоқдалар. Бундай оммавий походларни ташкил этишда педагогларга ота-оналар комитетлари яқиндан ёрдам беришмоқда.

Болаларни ҳамма жойда: боғларда, театрларда, районларнинг марказий майдонларида ҳам арча кутмоқда. Шаҳримизнинг энг катта арчаси В. И. Ленин номли майдонда безатилган. Унинг минглаб биллур каби чарақловчи чироқлари ял-ял товланади. Ҳар куни ана шу арча атрофида бадиий ҳаваскорлик коллективларининг чиқишлари ўтказиляпти.

Ўқувчиларнинг қишки каникул кунларида тўртта пионер лагери эшиклари кенг очилган. «Кристалл», «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги», «Октябрь 10 йиллиги», «Қибрай» пионер лагерларида болалар дам оляпти.

«Спутник» ёшлар туризми бюроси, Тошкент саёҳат ва экскурсиялар бюросининг йўлланмасига биноан 20 мингдан зиёд бола республикамиз ва мамлакатимиз шаҳарлари бўйлаб саёҳат қиляпти.

Каникул кунлари районларда «Санъат байрами» кўриклари, олимпиадалар, спорт мусобақалари, юқори синф ўқувчилари учун базмлар ўтказилади.

Т. ЮСУПОВ.

ШАРҲЧИ САТРЛАРИ

ШАХДАМ ОДИМ ТАШЛАБ

Биринчи январь куни қардош Куба халқининг катта революцион байрами нишонланди. 23 йил муқаддам шу куни ўртоқ Фидель Кастро раҳбарлигидаги қўзғолончи армиянинг қаҳрамонона қуролли кураши натижасида Батистанинг америкапараст манфур диктатураси ағдариб ташланган эди. Куба чуқур ижтимоий-иқтисодий ва сиёсий ўзгартишлар йўлига кирди, бу ўзгартишлар уни ғарбий ярим шардаги биринчи социалистик, чинакам эркин ва мустақил давлатга айлантирди.

Озодлик оролининг меҳнаткашлари шу беш йиллик биринчи йилини муваффақиятли тугалладилар. Беш йиллик вазифаларини Куба Коммунистик партиясининг 1980 йил охирида бўлиб ўтган II съезди белгилаб берган эди. Оғир саноат ва бошқа саноат тармоқларининг ишчилари йиллик планни муддатидан илгари бажариб бўлдилар. Шакарқамишзорлар ва заводларнинг меҳнаткашлари юксак кўрсаткичларга эришдилар. Улар Кубада сафра деб аталадиган шакарқамиш ўриш ва қайта ишлаш мавсумини мамлакатнинг бутун тарихи давомида энг самарали натижалар билан ўтказдилар. Цитрус мевалардан, бошқа қишлоқ хўжалик экинларидан ҳам мўл ҳосил олинди.

Комил ишонч билан социализм қураётган Куба халқи айни вақтда ўзининг революцион ғалабаларини сергак туриб қўриқламоқда, мамлакатнинг мудофаа қобилиятини бутун чоралар билан мустаҳкамламоқда. Ҳозирги шароитда шундай қилиш — энг муҳим вазифаларнинг биридир, чунки Америка империализми эркин Кубани тиз чўктириш режаларидан асло воз кечгани йўқ. Кейинги вақтларда Вашингтоннинг Кубага қарши дўқ-пўписалари тобора даҳшатли тус олиб бормоқда. Матбуот, шу жумладан АҚШ нинг ўзидаги матбуот хабарларига қараганда, Пентагон Кубага қарши қилинадиган ҳаракатлар планларининг 16 та вариантини ишлаб чиққан. Ҳарбий ҳаракатлар, шу жумладан денгиздан қамал қилиш, Куба портларига кириш йўлларига миналар қўйиш ва ҳатто оролга бостириб кириш вариантлари шу жумлага киради. АҚШ да Марказий разведка бошқармаси паноҳида уя қуриб олган кубалик контрреволюцион муртадларнинг ҳаракатлари кескин кучайиб бораётганлиги ҳам эътиборни ўзига тортмоқда. Мана шу газандалар «Кастрога қарши уруш» бошлашга ҳозирлик кўраётганликларини ошкора айтмоқдалар.

Бироқ, Кубага қарши агрессив режалар тузаётган америкалик доиралар шу режаларни амалга ошириш йўлида мустаҳкам тўсиқлар турганини унутиб қўймоқдалар. Бу тўсиқлар, аввало, Куба халқининг ўз ватанини ҳимоя қилиш йўлидаги енгилмас иродаси, унинг социализм ғояларига содиқлиги, унинг Фидель Кастро бошчилигидаги Коммунистик партия ва ҳукумат теварагига жипслашганлигидир. Куба — якка-ёлғиз эмаслигини, у кудратли социализм лагерининг ажралмас таркибий қисми эканини, Совет Иттифоқи, умуман социалистик ҳамдўстлик, бутун тараққийпарвар инсоният унга мададкор ва бирдам эканини, чамаси, Вашингтондагилар эсдан чиқариб қўймоқдалар.

Н. ЧИГИРЬ,
ТАСС шарҳловчиси.

Бош мухбиримиздан

- КОММУНИСТИК БУНЕДКОРЛИК РЕЖАЛАРИ — АМАЛДА
- ИШЧИНИНГ ҚАЛБ СЎЗЛАРИ
- ҲАМИША ХАЛҚ ХИЗМАТИДА
- НОН — БЕБАҲО БОЙЛИГИМИЗ

Илғор тажрибалар адреси

Газетамиз ўз саҳифаларида бундан кейин «Илғор тажрибалар адреси» рубрикаси остида мунтазам материаллар бериб боради. Илғор ишчи коллективлари, корхоналардаги пешқадам бригадалар, участка ва цехларда қўлланилаётган тажрибалар, янги ташаббуслар ва ишлаб чиқаришга самарали таъсир кўрсатаётган тадбирлар моҳияти ҳамда аҳамияти ана шу мақолаларда атрофлича ёритиб борилади. Бу материалларни бериб боришдан кўзланган мақсад эса мазкур тажрибаларни тарғиб қилиш, бир корхонада олиб борилаётган ҳайрли ишлар билан бошқа корхонани таништиришдан иборат.

МУНОСАБАТ ҲАЛОЛ БЎЛСА...

Заводимиздаги барча цехлар қатори биз меҳнат қилаётган гидропресс цехи коллективи ҳам янги — 1982 йилни катта меҳнат муваффақиятлари билан қаршилади. Цехимиз ишчилари КПСС XXVI съезди тарихий қарорларига фақат зарбдорона меҳнат билан жавоб бермоқдалар. Бу ерда жами 140 киши ишлайди. Ишчиларнинг аксарият қисмини шижоаткор ёшлар ташкил этади. «КПСС XXVI съезди қарорларини муддатидан олдин бажарамиз» шиори остида фидокорлик кўрсатган цех коллективи ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йили планини белгиланган муддатидан ўн беш кун илгари бажаришга муваффақ бўлди. Пландаги 3800 та ўрнига 4050 та гидропресс тайёрланди. Цехдаги қатор бригадалар октябрь-ноябрь ойларидаёқ ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йили ҳисобига ишлай бошладилар. Ўнлаб ишчиларимиз эса айни пайтда 1983 йил ҳисобига маҳсулот топширишмоқда.

Албатта, ҳолва дейиш билан оғиз чучимайди. Катта кўрсаткичлар, қувончли ютуқларни осонгина қўлга киритиш қийин. Бунинг учун меҳнат қилиш керак. Завқланиб, жўшиб, ғайрат билан меҳнат қилиш керак. Меҳнат завққа айланган жойда муваффақият бўлади. Биринчи навбатда ишчиларнинг меҳнатга, ўз ишига ва ишлаб чиқараётган маҳсулотига нисбатан муносабати соф бўлиши керак. Илғор бригадалар, пешқадам коллективлар эришаётган улкан муваффақиятларнинг сарчашмаси ана шу ишчиларнинг меҳнатга соф ва виждонли муносабатда бўлишидадир. Баъзан «бу бригада қолоқ», «у бригада планини бажармади» сингари сўзларни эшитиб қоламиз. Менимча, ана шундай коллективлар дастлаб меҳнатга муносабат жиҳатидан қолоқлашишган. Натижада, ишлаб чиқариш қолоқлиги вужудга келган. Мен бу сўзларни, албатта, ҳаводан олиб айтаётганим йўқ. Буни мен ўз иш тажрибамда синаб кўрдим.

Мана, заводга келганимга ҳам ўн бир йил бўлаяпти. Шу йиллар давомида кўп нарсаларни ўргандим. Энг муҳими, виждонли, ўз ишига ҳалол муносабатда бўладиган, касбидан фахрланадиган ишчилар мураббийлигида ишладим. Улардан мен кўп нарсани, шу жумладан, ҳалолликни ўргандим.

Цехимиздаги ана шундай мураббий ишчилардан бири йиғиш участкасида меҳнат қиладиган бригада бошлиғи Николай Писчасовдир. У цехдаги кўпгина пешқадам ишчиларга устозлик қилган. Ҳозир ҳам цехга янги ишга келган ёшлардан у ўз маслаҳатини дариғ тутмайди. Ёш, тажрибасиз ишчилар касбга муҳаббатни ана шу меҳнат ветеранидан ўрганса арзийди.

Завод бўйича турдош касбларда ишлаш бизнинг цехимизда яхши йўлга қўйилган, десам мақтанчоқлик бўлмас. Чунки, турдош касбларда ишлаш бўйича цехимизда катта тажриба мактаби вужудга келган. Шунинг учун, келганига уч-тўрт ой бўлган ишчилар ҳам бир неча касбда бемалол ишлаб кетаверадилар. Меҳнат унумдорлигини оширишда янги технологияни жорий қилишнинг ҳам катта аҳамияти бор. Яқинда цехимизда иккита янги станок ўрнатилди. Ҳозир ишчи кучини кўпайтирмай туриб ана шу станокларни ишлатаяпмиз.

Энди икки оғиз сўз ўзим бошқараётган бригада ҳақида. Бригадада кўп эмас, тўрт киши ишлаймиз. Ҳар бир ишчимиз ўзининг шахсий шиори остида меҳнат қилади. Масалан, Ҳ. Талҳидов ва А. Назаренколар Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига қадар беш йиллик планини бажариш учун курашишмоқда. Улар цех бўйича кенг қулоч ёйган социалистик мусобақада пешқадамлик қилишмоқда. Менинг укам, ёш ишчи Т. Мирзаев эса беш йилликни тўрт йилда бажариш учун ҳаракат қилаяпти. Ўзим ўн биринчи беш йилликда ўн иккинчи беш йиллик планини ҳам бажариш мажбуриятини олганман. Шу ерда бир нарсани таъкидлаб ўтишга тўғри келади. Бизнинг юксак кўрсаткичларни қўлга киритишимизга илғор тажрибаларнинг роли ҳамиша катта бўлган. Биз бу йил муваффақиятга эришиш учун ўтган йилнинг тажрибаларини мудом ўрганиб борамиз. Масалан, мен беш йиллик планини бажаришда ўтган беш йилликда қўлланилган тажрибалар, меҳнат унумдорлигини оширишнинг турли омилларига таянаман. Ана шундай усул билан малака ошиши турган гап. Насосларни йиғиш участкасининг В. Казачков, Ҳ. Расулов, А. Ротов, Ю. Яндиринский сингари ишчилари ҳам эришилган муваффақиятлардан сабоқ олиб яхши натижаларни қўлга киритишмоқда.

Бригадамиз ҳар ойда 350 та пресс учун ўндан ортиқ номда турли деталлар тайёрлаб беради. Ҳар ойда пландан ташқари 800 — 1000 донадан деталь етказиб беряпмиз. Бригадамиз янги йилнинг иккинчи квартали планини бажариш арафасида турибди. Менинг ўзим эса ҳозирда 1983 йилнинг иккинчи квартали ҳисобига меҳнат қилаяпман. «СССР 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта!» кенг қулоч ёйган ушбу кунларда фидокорлик билан ишлаш керак. Чунки халқимизнинг фаровонлиги ҳам, серфайз турмуши ҳам миллионларнинг сидқидилдан қилган меҳнати замирида вужудга келади.

Т. МИРЗАЕВ,

«Госкомсельхозтехника»га қарашли тажриба-ремонт механика заводи гидропресс цехининг бригада бошлиғи.

Партия ташкилоти: *тажриба, ташаббус, янгилик*

Партиямиз XXVI съездида ва КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1981 йил) Пленумида бошланғич партия ташкилотларининг коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишдаги ролига катта аҳамият берилди. Ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик ва ташаббускорликни ошириш борасида олиб бораётган кўп қиррали фаолиятини, иш форма ва методларини янада такомиллаштириш йўлидаги ижодий изланишларини ёритиб бориш мақсадида редакция «Партия ташкилоти: тажриба, ташаббус, янгилик» номли янги рубрика очди.

Қуйида Тошкент трактор заводи пешқадам цехи партия ташкилотининг секретари В. Абдуллаевнинг мақоласини ҳавола этяпмиз.

Ижодий изланишимиз — беш йилликка!

Корхонамиз меҳнатчилари ўн биринчи беш йилликнинг тўнғич йилини муваффақиятли якунладилар. 28 декабрь куни йиллик план адо этилди. Планга қўшимча суратда кўплаб маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Бу эса беш йилликнинг янги, иккинчи йилини муваффақиятли бошлашга мустаҳкам асос яратди. Ўтган йили орттирилган бой тажрибадан унумли фойдаланиш, муттасил иш форма ва методларини такомиллаштириб бориш, Янги йилда катта ва мураккаб вазифаларни адо этишимизга қўл келади, албатта.

Мен бу ўринда мусобақанинг қудратли кучини алоҳида таъкидламоқчиман. Бизнинг корхонамизда уни такомиллаштириш юзасидан кўпгина ишлар қилинди. Масалан, бошқа корхоналардан фарқли суратда бизнинг корхонамизда социалистик мажбуриятни қабул қилишда ишлаб чиқариш нормаси эмас, балки меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш бўйича ҳар бир ишчи, бригада учун ишлаб чиқилган шахсий йиллик ва беш йиллик топшириқлари асос бўлиб хизмат қилади. Янги йил учун социалистик мажбурият қабул қилишда давлат планининг шахсий смена топшириғи асосдир. Агар бизнинг цехимиз ҳақида гапирадиган бўлсак, партия ташкилоти ва жамоат ташкилотлари энг аввало, ҳар бир ишчининг қобилиятини, билимини, малака ва тажрибасини ҳисобга олмоқда.

Маълумки, партиямиз XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари тежамли экономика учун кураш олиб бориш, иқтисод ва тежамкорлик ҳаракатини ҳар томонлама кучайтириш вазифасини қўйди. Корхона ва цех партия ташкилотлари доимо ана шу масалани ўз диққат марказида тутяпти. Шуни айтиш кифояки, корхона бўйича ва ҳар бир цехда иқтисод ва тежамкорлик бўйича комиссия иш олиб боряпти. Корхона бўйича бу комиссияга халқ контроли группасининг раиси О. Маркелов бошчилик қиляпти. Бизнинг цехимизда ҳам бу комиссия диққатга сазовор ишларни амалга оширяпти.

Партия ташкилотининг ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга қаратилган фаолияти кўп қирралидир. Масалан, корхонамизда маҳсулот сифатини бошқариш комплекс системаси муваффақиятли жорий этилган. Бу эса коммунистлар эътиборини ана шу йўналишдаги вазифаларга қаратишни тақозо этади. Шунинг учун ҳам маҳсулот сифатини бошқариш комплекс системаси бўйича тузилган комиссияга катта вазифалар юклатилган.

Цехимизда мунтазам «Сифат кунлари» ўтказиляпти. Уни қандай ўтказиш қоидалари ишлаб чиқилган ва тасдиқланган. Бу тадбирларнинг барчаси яхши самара беряпти. Уч галдан бери «СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта» шиори остидаги цехлараро социалистик мусобақада биринчи ўринни олиб келяпмиз. Айниқса Г. Марарова бошчилик қилаётган бригада катта ютуқларга эришяпти. Ижодий изланишларимиз янги йилда янада юксак самаралар беришига шак-шубҳамиз йўқ.

В. АБДУЛЛАЕВ,

Тошкент трактор заводи 26-цехи партия ташкилотининг секретари.

Сиз суратда кўриб турган Зуҳра Муҳамедова Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1-филиалида узоқ йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келади. Коммунистик меҳнат зарбдори деган шарафли номга эга бўлган бу пешқадам тикувчи кунлик нормаларини мунтазам равишда ортиғи билан адо этиб ўз ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқда.

«СССР Конституциясига мувофиқ кенг ҳуқуқларга эга бўлган халқ депутатлари Советлари партия белгилаб берган планларни амалга оширишда масъулиятли роль ўйнайдилар. Миллионларча депутатлар, жуда кўп активлар — буюк ижодий куч бўлиб, бу кучдан ҳар томонлама фойдаланиш лозим. Планларни тузишда ва уларнинг бажарилиши устидан, совет қонунларига сўзсиз риоя қилиниши устидан назоратни амалга оширишда Советлар жуда актив қатнашишлари лозим. Улар ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ўз таъсирини кучайтиришлари, аҳоли учун моллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш, уй-жой ва социал-маданий қурилишни, савдо-сотиқни, маиший хизмат ва умумий овқатланишни ривожлантиришга катта эътибор беришлари керак.

(«СССР ни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ҳамда 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»дан).

ДЕПУТАТ ЁРДАМ БЕРДИ

Буюк ижодий куч

Бугунги кунда шаҳримизда СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг олтмишдан ортиқ, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг 500 ва район Советларининг 1833 депутати халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Улар мамлакатимиз, республикамиз, шаҳримиз ва районимизни иқтисодий ва социал ривожлантиришда, партия ва ҳукуматимиз белгилаб берган топшириқларнинг муваффақиятли бажарилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Редакция «Депутат ёрдам берди» рубрикаси остида ёритадиган мақолаларда ўз фаолиятларини ишлаб чиқариш ва хизмат вазифаларини бажариш билан қўшиб олиб бораётган халқ депутатларининг ишлари ҳақида ҳикоя қилади.

Районимиз ишлаб чиқариш корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва муассасаларида халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг 52 ҳамда Собир Раҳимов район Советининг 200 депутати халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида фаол иш олиб боришмоқда. Район Советининг депутатлари Совет қошидаги 14 та доимий комиссия ҳамда ишлаб чиқариш корхоналаридаги ўндан ортиқ депутатлик группаларида ўз фаолиятларини амалга оширмоқдалар. Улар СССРда халқ депутатлари Советлари депутатларининг статуси тўғрисидаги қонунда белгилаб берилганидек иш олиб бормоқдалар. Депутатларнинг асосий кўпчилиги халқ ишончини оқлаётгани туфайли ҳам икки-уч чақириқда кетма-кет депутатликка сайланишмоқда.

Шулардан бири В. И. Каханскийдир. У кўп йиллардан буён 10-авторемонт заводида токарь бўлиб ишлаб келмоқда. Ҳамкасблари коммунист Носир Саидов, слесарь Абдувоҳид Рустамов ишлаб чиқариш планлари ҳамда қабул қилинган социалистик мажбуриятларини мунтазам равишда 1,5 баравар адо этмоқда. Булар ёшларнинг ҳақиқий мураббийсидир. Ўтган йили саккиз ёш ишчига токарлик касбини қунт билан ўргатди. В. И. Каханский ишлаб чиқаришда, коллектив ҳаётида жонбозлик кўрсатиб келмоқда. У ишчиларнинг ҳақиқий дўсти ва маслаҳатдоши.

Икки чақириқдан буён район Советига депутат бўлиб сайланган «Ўзбитрадиотехника» тажриба-экспериментал заводининг радиомеханиги В. Д. Циганков ҳам ишлаб чиқариш топшириқларини доимо 130 процентдан бажариб келмоқда. У юқори классли мутахассис ҳисобланади. Завод коллективининг ижтимоий ҳаётида фаол қатнашиш билан бирга кўплаб шогирдлар тайёрламоқда.

В. Д. Циганков халқ билдирган ишончни ҳар томонлама чуқур ва яхши ҳис этган ҳолда ўзининг депутатлик вазифасини бажариб келмоқда. У район Совети қошидаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш доимий комиссиясининг аъзосидир. Шунинг учун ҳам қайси ишга қўл урмасин, кишиларга фойда келтирадиган ишларни аниқ ва белгиланган муддатда бажариш билан кўплар ишончини оқлаб келмоқда. Райондаги маиший хизмат кўрсатишнинг ателье, химиявий тозалаш, прокат пунктлари каби тармоқларида бўлиб, буюртмачилар эҳтиёжини қондириш, уларга маданий хизмат кўрсатиш ишлари қандай йўлга қўйилганлигини синчиклаб текширади. Кишиларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлган камчиликларни топади, буларни доимий комиссия мажлисида, шунингдек ижроия комитет мажлисида кўриб чиқишга тавсия этади.

Ўтган муддатда доимий комиссиянинг бошқа аъзолари билан биргаликда «ТошМИ» шаҳарчасидаги 12-маиший хизмат кўрсатиш уйини, «Компрессор» заводидаги 42-ательени, Студентлар шаҳарчасидаги 15-ательени, Қорақамиш 1/4 массивидаги 50- ва бошқа ательеларни текширувдан ўтказди. Улардаги топилган камчиликларни бартараф этишни, тўғри иш методларини белгилаб берди. Шунингдек, корхоналарда қишга тайёргарлик, «Водоканал»нинг қиш даврида аҳолини ичимлик сув билан таъминлаши қай даражада йўлга қўйилганлигини текширди. Ўзи меҳнат қилиб турган завод ишчиларининг шикояти асосида телефонларнинг яхши ишламаслиги сабабларини аниқлади. Бу борадаги камчиликлар бартараф этилди...

— Биз, депутатларнинг вазифамиз жойларда текширув ўтказиш ҳамда топилган у ёки бу камчиликлар ҳақида ахборот ёзишдангина иборат эмас, балки, энг муҳими — биз олиб борган иш тадбирлари аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тармоқларининг ишини яхши йўлга қўйишда, буюртмачилар томонидан тушаётган шикоят ва аризаларнинг камайишига, балки мутлақо бўлмаслигига эришишдан иборатдир, — дейди В. Д. Циганков.

Халқ депутатлари ўз сайлов округларида тез-тез бўлиб, турли масалаларни ҳал этишда катта ишларни амалга оширишмоқда. Бундай жонкуяр, меҳнаткашларнинг илтимосларини ижобий ҳал этаётган, ободонлаштириш ишларида фаол қатнашаётган депутатлар номларини кўплаб келтириш мумкин.

Л. НАБИХЎЖАЕВА,

Собир Раҳимов район Совети ижроия комитетининг секретари.

СССРНИНГ 60 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ

Студентлар илмий конференцияси

Фридрих Энгельс номли Тошкент давлат чет тиллар педагогика институтида студентларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришга, ўқитувчилик касбини пухта эгаллашларига алоҳида эътибор берилади. Худди шу мақсадда ҳар йили студентлар илмий конференцияларини ўтказиб туриш анъанага айланган.

Яқинда институтда ижтимоий фанлар бўйича студентлар илмий конференцияси ўтказилди. Конференциянинг ялпи мажлисларида КПСС тарихи, марксча-ленинча фалсафа, илмий коммунизм, сиёсий иқтисод, марксизм-ленинизм асослари каби бешта секциясида 300 га яқин доклад тингланди. Докладларнинг мавзулари ранг-баранг бўлиб, уларнинг аксариятида КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди қарорлари, марксизм-ленинизм классиклари асарлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Кичик ер», «Тикланиш», «Қўриқ» ва «Эсдаликлар» каби асарлари асосида ижтимоий фанларни пухта ўрганиш билан студент-ёшларда ватанпарварлик, дунёда тинчлик, халқлар ўртасида дўстона муносабатларни мустаҳкамлашга ҳисса қўшиш туйғуларини ўстириш асосий мақсад қилиб олинган.

40 дан ортиқ доклад студентлар илмий ишларининг республика кўригига тавсия қилинди. 10 га яқин докладчи институт студентлар илмий жамияти советининг фахрли ёрлиқлари ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

К. ЖУМАНИЁЗОВ.

Штатсиз фотомухбир И. Шониғомов яқинда шаҳримиздаги 1-босмахонада бўлиб коллективнинг меҳнат фаолиятини акс эттирувчи бир нечта фотолавҳалар олиб қайтди. Диққатингизга ҳавола этилаётган ушбу суратда босмахонанинг брошюра цехи мастери Валентина Васильевна Кутузовани (ўртада) бир группа комсомол-ёшлар билан биргаликда маҳсулот сифатини кўздан кечираётган вақтда кўриб турибсиз.

Яхшидан боғ қолади

Ҳамшаҳарларимиз Тошкентнинг боғлари ва гулзорларини янада кўпайтириш ўзларининг кундалик бурчлари эканлигини жуда яхши билишади. «Яхшидан боғ қолади» рубрикаси остидаги материалларда бу соҳада олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қилиб борамиз.

ЯШИЛ БОЙЛИК — ШАҲАР ЗИЙНАТИ

Бугунги кунда шаҳримизнинг яшил бойлиги барчани қувонтиряпти. Кўчалар ва хиёбонларда сайр этган киши йилнинг тўрт фаслида ҳам кўм-кўк дарахтларни кўриб бахри-дили очилади.

Ҳозир шаҳар территориясининг 8000 гектари ям-яшил дарахт ва ниҳоллар билан қопланган. Фақат истироҳат боғлари ва хиёбонларнинг майдони 872 гектарга тенг. Кейинги йилларда шаҳарни планли равишда кўкаламзорлаштириш суръатлари ва сифати, айниқса ўсди. Ўтган беш йилликнинг ўзида Ўзбекистон пойтахтида 17.445 минг туп яшил ниҳол ўтқазилди, 418 та кичик хиёбон барпо этилди. Ипподром яқинида «Дўстлик» боғи вужудга келтирилди, Ленин комсомоли, Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғларининг территориялари кенгайтирилди.

Кўкаламзорлаштиришда дарахт турларини янгилаш, янада ранг-баранг қилиш ҳамда танлаб ўтқазиш асосий йўналиш қилиб олинди. 30-40-йилларда бетартиб ўтқазилган дарахтлар планли равишда атроф муҳитни мусаффолаштирувчи, узоқ умр кўрувчи, эман, чинор, арча, каштан, оқ қайин кабилар билан алмаштирилмоқда. Эндиликда Тошкент манзарали боғдорчилик совхози 100 номдан ортиқ дарахт ва буталарни етказиб бериш имкониятига эга. Бу ерда етиштирилган ғоят сифатли кўчатлар кўкаламзорлаштирувчиларга яхши маълум.

Кўкаламзорлаштирувчилар ташкилотлар, корхоналар, маҳалла ва уй комитетлари коллективларининг яқиндан берган ёрдами туфайли ўтган йилги кўчат ўтқазиш топшириғи муваффақиятли бажарилди. 2,4 миллион туп дарахт ва яшил тўсиқ ўтқазилди, ҳар бир районда 5-8 тадан кичик хиёбонлар барпо этилди. Айниқса шаҳар атрофидаги халқа йўлдан ўтган йўловчиларнинг кўзи қувонади. Ана шу йўл бўйлаб бир неча қаторлик яшил зона барпо этиляпти. Бу борада айниқса Акмал Икромов, Киров, Чилонзор районлари бажарган ишлар диққатга сазовордир.

Ҳамшаҳарларимиз кўкаламзорлаштирувчилар олдида муаммолар йўқ экан деб ўйлашлари мумкин. Аксинча бундай эмас. Шаҳар яшил бойлигини кўпайтириш, унинг ирригация хўжалигини тараққий эттириш ишига халақит бераётган камчиликлар ҳам бор. Айниқса, қурувчилар янги бинолар қуриш пайтида дарахтларни шикастлантиришади. Ирригация тармоқларини кўмиб юбориб, бутун бир микрорайон ёки квартални бир неча йил сувсиз қолдиришади. Аҳоли орасида ҳам дарахт шохларини синдириб, яшил кўркига зиён етказувчилар бор. Аҳир бир дарахтни вояга етказиш учун қанча парвариш керак!

Ана шу каби камчиликлар туфайли ёш кўчатларнинг қуриб қолиши ҳолларига ҳали барҳам берилгани йўқ. Агар районларнинг ободонлаштириш бошқармалари кўкаламзорлаштириш объектларни жиддий назорат қилишганида эди, балки юқоридаги камчиликлар рўй бермасди.

Ёш ниҳол гўдак мисоли нозик бўлади. Шаҳримиздаги ҳар йили ўтқазилаётган яшил ниҳолларни авайлаб асраш, сифатли парвариш қилиш ишига барча тошкентликлар муносиб ҳисса қўшишса айни муддао бўлар эди.

Қ. ВАҚҚОСОВ,

Тошкент шаҳри бош агрономи, табиатни муҳофаза қилиш жамияти шаҳар бўлими раисининг ўринбосари.

МАСЛАҲАТЛИ ТЎЙ ТАРҚАМАС

Ана шундай янги рубрика остида ёритиладиган мақолаларда манманликка берилиб тўй ва бошқа маросимларда исрофгарчиликка йўл қўяётган маҳаллалар ва шахслар танқид қилинади. Биз ҳурматли оқшомхонларимиздан маҳаллаларида, кўча-кўйда исрофгарчиликка йўл қўяётган шахслар ҳақида ёзилган хатларни кутамиз.

КУНДАЛИК БУРЧИМИЗ

Ер юзидаги барча халқлар нонни энг азиз, мўътабар неъмат деб ҳисоблашади. Уни фаровонлик рамзи деб эъзозлашади. Шу боисдан бўлса керак, уйга келган меҳмон олдига, аввало нон ва туз қўйиш одати пайдо бўлган.

Донни, унни, нонни тежаб-тергаб сарфлашга шаҳримизда ҳам катта эътибор берилаётгани кишини қувонтиради. Рўзғорига қоплаб ўн, гуруч харид қилиб, унга мита туширвб юбораётганлар, кейин уни молга бераётганлар ҳам топилади. Айрим кишилар тўйга ёки кундалик истеъмол учун нонни керагидан ортиқча харид қилиб, қолганини сувга оқизиши ачинарлидир. Шаҳримиздаги маҳаллалар ва микрорайонларнинг жамоатчилиги ўзбошимчалик билан юқоридаги каби исрофгарчиликка йўл қўяётганларга нисбатан қаттиқ чоралар кўришлари зарур.

Бизнинг Октябрь районига қарашли «Октябрь 50 йиллиги» номли маҳалламиз аҳолиси бир оила фарзандларидек иноқ яшашади. Ҳар бир ишимиз маслаҳат билан, уюшқоқлик билан олиб борилади. Айниқса исрофгарчиликка йўл қўймаслик учун тўйларни бир кунда ўтказиш ҳақида тўй қилувчи ота-оналар билан маслаҳатлашиб оламиз. Масалан, Ҳ. Азимов, Н. Ғуломхўжаев, Н. Расулов, Б. Маҳкамов, А. Сайфуллаев, О. Расулов ва бошқаларнинг хонадонларида ўғил уйлантириш, қиз чиқариш тўйлари бир кунда ўтказилиб, исрофгарчиликка мутлақо йўл қўйилмади.

Нонлар тўйга келадиганлар сонига қараб ёпилади. Узоқ-яқин маҳаллалардан кўплаб бегона кишиларни хат орқали тўйга таклиф қилишга ҳам барҳам берилди. Тежамкорлик учун ҳар биримиз коллектив асосида кураш олиб бормоқдамиз. Бу соҳада маҳалламиз оқсоқолларидан М. Очилов, И. Исмоилхўжаев, И. Юсупов, Ш. Шоюсупов кабиларнинг қимматли маслаҳатлари фойдали бўлмоқда.

Маҳалламиз аҳли бундан кейин ҳам исрофгарчиликнинг олдини олишга қаратилган қатор тадбирларни амалга оширади. Тўй ва бошқа маросимларда исрофгарчиликка йўл қўяётганларга нисбатан курашни янада кучайтирамиз. Бу бизнинг кундалик бурчимиздир.

М. ҚЎШОҚОВ,

«Октябрь 50 йиллиги» «Октябрь 50 йиллиги» номли маҳалла комитетининг раиси.

● *Гўзал ҳаёт лаззати*

ШИРИНСУХАНЛИК — РУҲ ОЗИҒИ

● Халқ айтади:
— Бир сўз билан беморни соғайтириб юбориш мумкин, яна бошқа бир сўз билан соғ кишини ўлдириб қўйиш мумкин.

● Бир доно айтади:
— Тил учига келиб турган иккита сўздан доимо ширин ва кўнгил яйратадиганини танланг.

Ҳикмат: Гапиришни билмасанг, тинглашни ўрган.

● Арасту ҳаким айтади:
— Тил— энг хатарли қурол: сўз ярасидан кўра тиғ ярасини даволаш осон.

● Мавлоно Алишер Навоий айтади:
Сўздурки, нишон берур ўлукка жондин,
Сўздурки, берур жонға хабар жононднн.
Инсонни сўз айлади жудо хайвондин,
Билким, гуҳари шарифроқ йўқ ондин.

● Бир доно айтади:
— Хушмуомалалик ҳеч нарса турмайди-ю, аммо нафи беқиёсдир.

● Арасту ҳаким айтади:
— Сўкиниш одати кучайган сари беихтиёр ёмон хатти-ҳаракатларга мойиллик ҳам кучая боради.

● Буқрот ҳаким айтади:
— Беморни дори билан эмас, балки ширин калом билан даволаш афзалдир.

Ҳикоят: Донодан сўрадилар:
— Дилозор кишилар нимага ўхшайди?
Доно жавоб берди:
— Дилозор кишилар пашшаларга ўхшайдилар, баданингизда сакраб юриб, айнан яра устида тўхтайдилар.

Нақл: захар тил қаҳрли дил нишонасидир.

Ҳикмат: Нина ўтолмаган жойдан ҳам сўз тешиб ўтади.

● Кошифий айтади:
— Ҳушмуомалалик, мулойимлик — ўзаро муроса-мадора қилишдир. Кимки хушмуомала бўлса камол топади.

Байт:
Ширин сўзлик билан катта бир филни,
Юргизар, ўтказиб қўйнига қилни.

● Бир доно айтади:
—Баъзи одамларга разм солсангиз, улар ҳеч кимни ёқтирмайди, ҳеч кимдан кўнгли тўлмайди. Аслида бу одамларнинг ўзидан ҳеч кимнинг кўнгли тўлмайди.

● Мавлоно Бузуржмеҳрдан сўрашди:
—Кўп гапирадиган, эзма одамларни қандай таърифлайсиз?
Доно жавоб берди:
—Кимки кўп сўзлашга иштиёқманд бўлса, бу жунунлик аломатидир, яъни ундай кишини девона деб бил! Масал борким: кўп сўзловчи— беҳуда сўзловчидир.

● Мавлоно Алишер Навоий айтади:
— Тил тиғи билан гуноҳсиз кишига озор бериш— соғ қон томирга ништар уриб нобуд қилишдир.

● Бир доно айтади:
— Ўзгани ҳақоратлама, эй яхши одам, ахир бунда ўзингни ҳам ҳақоратлаган бўласан.

Шифокор **Шоирбек СОАТОВ** тайёрлаган.

Халқлар дўстлиги майдонида жойлашган «Бахт уйи» ўз ҳаётида биринчи марта янги йил байрамини кутиб олди. У бундан ярим йил муқаддам фойдаланишга топширилган эди. Ана шу вақт ичида бу ерда 3 мингдан зиёд янги оилалар рўйхатга олинди.

Шу кунларда «Бахт уйи», унинг никоҳлар қайд этиладиган икки зали, банкетлар зали байрамона безатилган.

СУРАТДА: Қорбобо ва Қорқиз ёш келин-куёвлар — Зуҳра Назирова ва Равшан Иброҳимовни табриклашяпти.

Р. Шагаев ва А. Горокрик фотоси. (УзТАГ).

● ҲИКМАТ — БИР ҲОВУЧ ОЛТИН ● ЭНГ ҚУДРАТЛИ ВОСИТА ● ҒАЗАЛХОН ШОИР БИСОТИДАН ● УЙ-РУЗҒОРДА ҚУЛЛАНГ ● ДИЁРИМИЗ БОЙЛИКЛАРИ ● ОДДИЙ КИШИНИНГ ИХТИРОСИ.

Бош МУХБИРИМИЗДАН

АВТОМАТ — ИНСОН ХИЗМАТИДА

«ЭҲМ» имтиҳон олади

Тошкент халқ хўжалиги институтида бошқаришни автоматлаштириш системалари 1972 йилда «Минск-22» электрон-ҳисоблаш машинаси (ЭҲМ) жараёнида бошланган эди. 1978 йилда янги бино ишга тушиши билан институтнинг ҳисоблаш маркази кенгайиб, ривожланди.

Ҳозирги вақтда тўртта ЭҲМ, тўртта ПҲМ, 18 та клавишли машиналар хонаси ишга тушиб, ўқув процесси, илмий-текшириш ишлари, бошқаришни автоматлаштириш системалари ва бошқа масаладаги ечимни таъмин қила бошлади. «Минск-22» ЭҲМдаги масалалар замон талаби билан янги— учинчи поғона машинаси бўлмиш «ЕС-1022»га ўтказилди.

ЭҲМларни ишлатишнинг яна бир қулай томони шундаки, у тармоқлар, яъни министрликлар ва республика бошқаришни автоматлаштириш г а институт системасини бирлаштиришни осонлаштирди. «Абитуриент» масаласини автоматлаштириш бу соҳада қилинаётган ишлардан муҳими ҳисобланади. Абитуриент ҳужжатларини қабул комиссиясига топширган заҳоти, у тўғридаги ҳамма маълумотлар ЭҲМнинг эслаб қолиш қурилмаларига киритилади. Бунда, албатта абитуриент анкетага мутахассислиги, группаси, аттестати ва бошқа маълумотлар кодланган ҳолда тайёрланади. Имтиҳондан кейин конкурс варақасини ҳам ЭҲМ ҳисоблаб беради. Бу ишларнинг ҳаммаси қабул комиссияси ва ректорат ишида қулайликлар туғдиради.

Ҳозирги пайтда семестр имтиҳонларигина ҳисоблаш машиналарида олинаётган бўлса, келгусида кириш имтиҳонларини ҳам ЭҲМда олиш мўлжалланяпти.

К. ФОЗИЛОВ,
Тошкент халқ хўжалиги институти ўқув-илмий ҳисоблаш марказининг бошлиғи.

ШАНБА ОҚШОМИ

Сўз мулкига саёҳат

Улуғ рус ёзувчиси Алексей Толстой: «Тил миллионларча авлодлар томонидан яратилган тирик жондир» деган эди. Чиндан, тил бойлиги тафаккур бойлигини намойиш этадиган қимматли воситадир. Яхши сўз ўликни тирилтиради, ёмон сўз тирикни ўлдиради, деган нақл бежиз айтилмаган. Одатда, ким равшан фикрласа, яъни сўзнинг туб моҳиятини тушуниб сўзласа, фикри эшитувчига равшан ва аниқ бўлади. Бугундан эътиборан газетамизда «Сўз мулкига саёҳат» рубрикаси остида материаллар бериб борамиз. Бунда тилимизда кам учрайдиган турли-туман сўзларни, номларни ва ҳар хил нарсаларнинг аталиши изоҳлаб берилади. Қуйида медицина ва ўсимлик оламига доир сўзлар изоҳланади.

Беҳи— форсча бўлиб, эски ўзбекча номи ҳайва. Ҳайвадан русча айва деган сўз келиб чиққан.

Зайтун — арбача сўз бўлиб, ҳамиша сабза, яъни яшил деган маънони англатади. У яшил дарахтдир. Зайтун мойининг фойдаси азалдан маълум ва машҳурдир.

Зарчува — форсча зарчўба сўзидан келиб чиққан. Иккинчи номи Мамиран (Беруний, «Сайдана»). Арабча синоними уруқ ус-саббоғин, яъни «бўёқчилар илдизи» деб юритилади. Зарчўба форсчада зар—олтин, чўба — таёқ, дарахт деган маъноларни англатади. Сариқ ранги уни зар деб аташга сабабдир. Ҳозирги пайтда паловга сариқ ранг киритиш учун ишлатилади. Ибн Синонинг фикрича, тиш оғриғида, кўз қувватини оширишда, катаролста ва кўздаги оқни кетказишда фойда қилади.

Исириқ — олимларнинг айтишича, аслида ўсимлик номи бўлмай болаларнинг бошларига тошган яраларни йўқотиш учун ёки болаларни кўз тегишидан сақлаш учун айтиладиган сўз бўлган. Бунинг учун ўсимлик (исириқ) тутатилади ва бола юзига тутилади. Шунда, М. Қошғарийнинг гувоҳлик беришича, «Э жин, эс-ҳушингни йўқот!» деб айтилади. Кейинчалик бу сўзнинг маъноси кенгайиб, ўсимлик номини ҳам англата бошлаган. Бироқ, айрим хонадонларда беморга ёки бемор ётган хонага исириқ тутатиш ёхуд «кўз тегмасин» қабилида исириқ тутиш ҳозир ҳам учраб туради. Қарангки, ҳозирги замон фанининг аниқлашича, исириқ ўсимлигида уни тутатганда ҳосил бўладиган микроб ва вирусларга қарши моддалар бор экан.

Сандал — ҳиндча чандан сўзининг арабчалашган шакли. Ўзаги хушбўй, эфир мойига бой ўсимлик. Русчада ва бошқа кўп тилларда — сандал номи билан машҳур. Ибн Сино айтишича, унинг сариқ, қизил ва оқиш-сариқ хиллари бўлиб, иссиқ шишларни шимдиради, суртилса ва ичилса иссиқ меъда кучсизлигига фойда қилади.

Сайдана — ҳиндча чанданани — «чандан дарахтини сотувчи» деган сўздан келиб чиққан бўлиб, фонетик ўзгариш натижасида чандана араблашганда сайдана шаклини олади. Аммо, кейинчалик чанданада дарахтини сотувчи деган маъноси кенгайиб, ҳозирги тушунча билан айтганда фармакогност маъносидаги мутахассис номини англатадиган терминга айланиб кетган. Сайдана ҳозирги замон тили билан айтганда фармокия демакдир. Худди шунингдек, сайдалиятум—аптека, сайдалониьон—аптекарь демакдир.

Ҳўқна — арабча сўз бўлиб, қадим ва ҳозирда ҳам кенг тарқалган, организмга дори киритиш усули. Ҳозирги замон медицина тилида клизма усулидир. Тиббиётга оид қадимги адабиётларда бу сўз кўп учрайди.

Сурма — форсча сўз бўлиб, ранги қора минерал (сурма тош), кимёвий номи сурма сульфиди. Қадимда унинг порошоги пардоз буюми сифатида кўзга суртилган. Илгари ҳам, ҳозир ҳам тиббиётда ишлатилади. Унинг арабча номи исмид.

Азимжон ЮСИМОВ.

СИЗНИ ҚИЗИҚТИРГАН САВОЛЛАР

Ҳар куни редакциямизга келаётган ўнлаб мактубларда оқшомхонлар ўзларини қизиқтираётган турли мавзуларда саволлар йўллашади. Ана шу хатларга иложи борича газета саҳифасида жавоблар ёритиб бориш мақсадида «Сизни қизиқтирган саволлар» рубрикасини ташкил этдик.

Марҳамат азиз оқшомхон, ўзингизни қизиқтирган саволларни ёзиб юборинг.

ЎЗБЕКИСТОН МАРМАРЛАРИ

Ҳурматли редакция! Ўзбекистонимизда қандай мармар конлари бор? Бу конлардан қазиб олинган мармарлардан қандай эҳтиёжларда фойдаланилади?

Ш. ЎТАНОВ, ўқитувчи.

Она-диёримиз турли бойликлар қатори мармарга ҳам бой макондир. Мармарнинг туганмас даражадаги қазилмалари Қурама, Чотқол, Зирабулоқ-Зиёвуддин, Зарафшон ва Нурота тоғларида аниқланган. Бу конлардан қазиб олинган мармарлар халқ хўжалигида кенг ишлатилмоқда. Булар ичида Нурота тоғларидаги Ғозғоннинг рангдор ва сержило мармари дунёга донг таратган, уни ҳатто Ер юзида монанди йўқ деса бўлади. Шунинг учун ҳам Москва ва Ленинград метроларининг тенги йўқ гўзал бекатлари, Ватанимизнинг чет эллардаги турли кўргазма павильонлари Ғозғон мармари билан безатилган.

СПОРТ ДЕГАНИ НИМА?

Спортчи бўлганлигим учун мени шу савол қизиқтириб қолди: спорт нимани англатади ва у қачондан расм бўлган?

М. ХОЛМЎМИНОВ, студент.

Одатда спортчилар қиладиган машқларнинг ҳаммасини ҳар бир киши ўзича бажара олиши мумкин. Масалан, у диск ёки найза отиб машқ қилади, узунликка ёки баландликка сакрайди, якка ўзи юз метрга югуради, гимнастика машқлари комплексини тўла бажаради, дейлик. Шунга қарамай, уни спортчи деб бўлмайди. Лекин у худди шу сингари машқларни бажарса, мусобақаларда ҳам мунтазам қатнашиб турса, шундагина у спортчи дейилади.

Хўш, «спорт» сўзи қаердан келиб чиққан? Бу сўз французча «депорт» сўзидан келиб чиққан бўлиб, ўйин-кулги, кўнгил очиш, деган маънони билдиради. Инглизлар бу сўзни ўзларича ўзгартириб «диспорт» дея бошлаган, кейин бу ўз-ўзидан «спорт»га айланиб кетган. Олдинига Англияда қайиқ ҳайдаш, чавандозлик пойгаларини шундай аташган. Кейинчалик ҳамма мусобақа турларини спорт дейдиган бўлишди.

Меросимиз хазинасидан

Халқимизнинг маданий мероси битмас-туганмасдир. Ўзбек классик шоирлари ва мутафаккирларининг асарлари нусхалари илмий тадқиқот институтларида, Совет Иттифоқи ва чет эл фондларида минглаб учрайди. Уларнинг энг нодир намуналари шоирларимиз асарлари матнларини тузишда фаол жалб этилган бўлса, бир қисми, жумладан айрим мўътабар манбалар ҳали кенг жамоатчиликка маълум эмас. Бундан буён газетамизнинг «Меросимиз хазинасидан» деб номланган янги рубрикаси остида адабиёт ва санъат соҳасида яратилган бой хазинамиз, адабий меросимиз ҳақида янги маълумотлар бериб борилади.

«Навоийнинг биринчи девони» сарлавҳали қуйидаги мақолада Навоий асарлари қўлёзмаларининг баъзи нодир нусхалари, шунингдек уларда учровчи янгиликлар, шоир асарларининг мавжуд нашрлари билан қўлёзмаларни солиштириш асосида юзага келган қизиқарли фактлар билан танишасиз.

Навоийнинг биринчи девони

Гарчанд Алишер Навоий ёшлик чоғлариданоқ зуллисонайн —икки тилда ижод этувчи (ўзбек ва форс-тожик) шоир сифатида катта шуҳрат қозониб, асарлари халқ орасида кенг ёйилган бўлса-да, камтарлик юзасидан кўп йиллар мобайнида ўз шеърларини бир жойга жамлаб, девон тузишга киришмаган. Ниҳоят, энг яқин дўстлари ва кўп сонли шеърият мухлисларининг илтимос ва таклифлари ҳамда Султон Ҳусайн Бойқаронинг махсус фармонига биноан 32—39 ёшлар оралиғида биринчи шеърлар девонини тасниф этади. Бу девон Бадоиъул —бидоя» («Илк гўзалликлар») номи билан машҳур.

Алишер Навоийнинг мазкур девонига қадар шоир ихлосмандлари томонидан Навоий ғазаллари ва бошқа шеърларидан девон ва қатор мажмуалар тартиб берилган. Улардан айримлари бизга қадар етиб келган. Навоий 24 ёшлиги пайтида машҳур хаттот Султон Али Машҳадий томонидан кўчирилган ва шартли равишда «Илк» девон деб аталувчи қўлёзма шулар жумласидандир. «Бадоиъул — бидоя» Алишер Навоийнинг ўз қўли билан тузилган биринчи расмий девонидир.

Мазкур девоннинг майдонга келиши Навоийнинг лирик поэзиясидаги гениал даҳосининг порлоқ тажассуми бўлиш билан бирга, умуман Шарқ адабиёти миқёсида ҳам мазмун, ҳам шакл жиҳатдан улкан янгилик бўлди. Девон дебочасида қайд этилганидек, бу асар ўзининг кўпгина оригинал жиҳатлари ва тузилиш тартиби билан ўтмиш шоирлар ҳамда шоир замондошлари девонларидан жиддий фарқ қилади. Шу сабабли у Шарқ адабиёти тарихида мавжуд кўп асрлик девон тузиш анъанасидаги ўзига хос янги бир босқични ташкил этади.

Жаҳон фондларида девоннинг ўндан ортиқ қўлёзма нусхалари мавжуд. Улардан тўрттаси Алишер Навоий ҳаётлиги пайтида кўчирилган; иккитаси Совет Иттифоқида, иккитаси эса чет элларда сақланмоқда. Бу қўлёзмаларнинг энг қадимгиси Францияда, Париж Миллий кутубхонасидадир. У, бундан роппа-роса 501 йил муқаддам, яъни 1480 йилнинг декабрь ойида кўчириб бўлинган. Бу пайтда Навоий 39 ёшда бўлган. 1482 йилда тугалланган иккинчи нусҳа Лондон шаҳридаги Британия музейида мавжуд. Учинчи нусҳа Озарбайжон ССР Фанлар академияси Республика қўлёзмалар фондидадир. У 1484 йилда битилган. Ва ниҳоят, Ҳирот шаҳрида моҳир ҳаттот Али бин Нур томонидан 1486 йилда кўчирилган тўртинчи нусха Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ҳ. С. Сулаймонов номидаги Қўлёзмалар институти фондида сақланмоқда. Девоннинг бу мўътабар қўлёзмаларидан бошқа кейинги асрларда кўчирилган яна бир нечта нусхалари ҳам бор. Лекин Навоий ҳаётлиги пайтида кўчирилган нусхалар энг ишончли бўлиб, сўнгги даврлардаги қўлёзмаларга нисбатан кам ўзгаришларга эгадир.

Девондаги шеърларнинг умумий ҳажми ўн тўрт минг мисрага яқин. Улар шоирнинг ўзбек тилидаги ўрта ёшга қадар ёзган лирик шеърларининг асосий қисмини ташкил этади. Бу асарлар кейинчалик Навоий ҳаётининг охирги йилларида тузилган тўрт жилдли «Хазойинул—маоний» (Маънолар хазинаси») лирик куллиёти таркибига киритилаётган пайтда муаллифнинг қайта таҳриридан ўтган. Натижада улар сайқалланиб, чуқур фалсафий ижтимоий-сиёсий, бадиий ва бошқа хусусият касб этган. Мисол учун, «Бадоиъ»даги ишқий мазмунни ифодаловчи

Навоий ўлди
ЖАМОЛ аҳлидин
ВАФО топмай,
Не бўлди, бир
назар ул зори
бенавоға боқинг, —

байти «Хазойин»да

Навоий ўлди
ЖАҲОН аҳлидин
НАВО топмай,
Не бўлди, бир назар
ул зори бенавоға
боқинг, —

тарзида ўзгартирилиб, муҳим ижтимоий оҳангда жаранглаган. Ёки:

Таън қилмангким,
Навоий бекасу БЕКОР
эрур,
Ким анга оламда
ошиқлик иш ўлмиш,
ишқ эш, —

байти кейинчалик

Таън қилмангким,
Навоий бекасу БЕЁР
эрур,
Ким анга оламда
ошиқлик иш ўлмиш,
ишқ эш, —

маъносида таҳрир этилиб, шоир биографиясини ўрганишдаги аҳамиятли маълумотни ўзида акс эттирган.

Шу хилдаги турли-туман таҳрирлар юзлаб учрайди. Бундан ташқари, «Бадоиъ» қўлёзмалари таркибида «Хазойин»га киритилмаган 30 дан ортиқ ғазал, қитъа, рубоий ва фард жанрларидаги шеърлар бор. Шунингдек, «Хазойин»даги айрим ғазаллар ва таржиъбандларнинг биринчи девондаги вариантларида 50 га яқин янги байтлар ҳам мавжуд.

Навоийшуносликда «Бадоиъул — бидоя» девони ҳақида нисбатан кам фикр юритилган. Бунга сабаб унинг шу вақтга қадар алоҳида девон шаклида нашр эттирилмаганлигидадир. Асар қўлёзмаларини ўрганишга бағишланган жиддий тадқиқотларнинг қалдирғочи сифатида профессор Ҳамид Сулаймоннинг ишларини кўрсатиш мумкин. Ҳамид Сулаймон девоннинг чет эллардаги нусхаларидан микрофильмлар олиб, ўзимизда мавжуд қўлёзмалар билан биргаликда улардан Навоий шеърларининг нисбий ва ҳақиқий хронологиясини аниқлашда муҳим манбалар сифатида фойдаланган эди. Шундан сўнг мазкур девон мутахассисларнинг назаридан деярли четда қолди. Ҳолбуки, унинг мукаммал матнини тузиш ва илмий муомалага олиб кириш Алишер Навоий меросини чуқурроқ ўрганиш, шоир лирикасида ижодий эволюция ва бадиий маҳорат масалаларини кенг ва атрофлича тадқиқ этиш ишига асос бўлиб хизмат қилади. Шу талабдан келиб чиқиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси томонидан нашр этиш мўлжалланган Алишер Навоийнинг 20 жилдлик асарлар тўпламида мазкур девонни алоҳида чоп эттириш мақсадга мувофиқ деб топилди. Яқин орада бу девон тўлалигича муҳтарам навоийхонларга тақдим этилади.

Умуман «Бадоиъул —бидоя» XV аср ўзбек шеъриятида алоҳида йирик ҳодиса сифатида намоён бўлади. Буюк шоир лирик созининг илҳомбахш ва жўшқин тароналари ушбу девон тимсолида ўша пайтнинг ўзидаёқ нафақат Ўрта Осиё ёки Хуросонда, балки бутун Ўрта ва Яқин Шарқ мамлакатларида катта довруғ қозонди. Абдураҳмон Жомий, Давлатшоҳ Самарқандий ва бошқа алломаларнинг бу девон шуҳрати ҳақида билдирган самимий фикрлари ана шундан гувоҳлик беради. Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достонидаги

Олибмен тахти
фармонимға осон
Черик тортмай
Хитодон то Хуросон
Хуросон демаким,
Шерозу Табрез,
Ки қилмишдур найи
қилким шакаррез.
Кўнгул бермиш
сўзумга турк, жон ҳам,
Не ёлғуз турк,
балким туркмон ҳам.
Не мулк ичраким
бир фармон йибордим,
Анинг забтиға бир
девон йибордим.
Бу девон тутти ул
кишварни андоқ,
Ки девон тутмагай
дафтарни андоқ, —

фахрияси бевосита «Бадоиъул —бидоя»га тегишлидир. Чунки «Фарҳод ва Ширин» ёзилган пайтда шоирнинг биринчи девони оммалашган бўлиб, унинг иккинчи девони «Наводируш — ниҳоя» («Беҳад нодирликлар») ва «Хазойинул—маоний» девонлари, ҳали тартиб берилмаган эди.

Ш. ШАРИПОВ,
филология фанлари кандидати.

АЁЛЛАР СИЗЛАР УЧУН

●

Оташхона зангламасин десангиз

Ҳозирда аксарият оилаларда газ билан қиздириладиган плитка ва оташхоналардан фойдаланилади. Оташхона (духовка) лаппаклари (листлари) занглашга ҳамда чирк босишга мойил бўлгани туфайли, зарарланишдан муҳофаза қилишнинг оддий усулидан ўринли фойдаланиш мумкин. Бунинг учун оташхонанинг туникали лаппаклари ёғ билан намланиб, ўтда қиздирилади. Занглаган лаппакларнинг юзаси кесилган хом картошка билан тозаланади. Картошка майда қумга ботириб олинган бўлса, темирнинг тозаланиши жуда ўнғайлашади.

* * *

Куйган бўлса

Баъзан хўжалик идишларида овқат куйиб кетиш ҳоллари учраб туради. Бундай ҳолларда идиш ва ашёлар (кастрюлка, қозон, тоғорача) ичимлик содаси қўшилган сув билан ёхуд икки-уч пиёз бошчаси билан қайнатиб олиниши лозим бўлади.

* * *

Шиша идишни тозалаш

Ифлосланган шиша идишларнинг осон тозаланиши учун, уни ювишда ёғоч кули, писта кўмир кукунидан фойдаланилса яхши натижа беради.

Оғзи ихчам бўлган графин ва бутилкаларни ювишда майдаланган қоғоз ёки картошка қириндисини солиб, қаттиқ чайқатилиши идишнинг тозаланишини жўнлаштиради.

Д. ХЎЖАЕВА.

ЕР АЙЛАНАСИНИ КИМ ЎЛЧАГАН?

Биз бир нарсага қизиқиб қолдик: Ер шари айланасини биринчи бўлиб ким аниқ ўлчаган? Шу ҳақда маълумот берсангиз?

Ш. ТУРОБОВ, М. АШРАПОВ, ишчилар.

—Агар Ер шар шаклида бўлса,— деб ўйлади Эратофен, — унинг тўлиқ айланаси 300 градусга тенг бўлиши керак. Шу айлананинг 50 дан бир бўлаги 7 градусга тенг бўлади. Кутубхона ҳовлисига қуёш нури туш пайтида худди шу бурчакдан тушган эди.

Асвон билан Александрия оралиғидаги масофа 5 минг Миср босқичига тенгдир (бир босқич — 158.25 метрга баравар). Демак, шу оралиқдаги Ер меридиани 1 градус, шу шаҳарлар оралиғи масофасидан 7 марта кичик узунликка эгалиги келиб чиқади. Энди шу хулосага асосланиб, Ернинг умумий айланаси узунлигини ҳисоблаб чиқиш қийин эмас эди. Бу масофа ҳозирги ўлчов бирлигида деярли 40 минг километр келар эди. Сўнгра олим оддий ҳисоблар асосида Ернинг радиусини ҳам аниқлаб, уни 6370 километрга тенглигини айтди.

Шундан кейин қанча замонлар ўтди, тадқиқотчилар Ер юзасини кўп марталаб ўлчаб чиқдилар. Уларнинг ҳисоблари асосан Эратосфен ўлчовларига мослиги исботланди.

ЖОНИВОРХЎР ЎСИМЛИК

Эшитишимча, баъзи ўсимликлар жониворларни ер экан, шу тўғрими?

Т. ВАҚҚОСОВ, бинокор.

Ҳа, наботот оламида шундай ўсимликлар ҳам бор. Бу турфа оламда нималар бўлмайди дейсиз! Биолог олимларнинг берган маълумотларича, ўсимликлар орасида чивин, пашшани ўз «қопқони»га илинтириб олиб, унинг қонини сўрадиганлари ҳам бор. Бразилиянинг Рио-де-Жанейро штатидаги айрим вилоятларда табиатда жуда кам учрайдиган ваҳший ўсимликлар ўсади.

Бу ўсимликларнинг ҳашаротлар ва майда ҳайвонларни тутиб оладиган махсус «қопқон»лари бўлиб, баъзи вақтларда ҳатто қурбақа ва илонлар ҳам бу «қопқон»ларга тушади ва ўсимликка ем бўлади. Айтишларича, яшил «ваҳший»лар маҳаллий боғбонлар орасида зўр қизиқиш уйғотмоқда. Боғбонлар бу ўсимликларни махсус корхоналарда кўпайтириш мўлжаллашмоқда.

Пойтахтимиздаги Глиэр номли республика музика мактабида янги йил тантаналари катта арча байрами билан бошланди. Ранг-баранг чироқлар, турли ўйинчоқлар билан безатилган арча атрофида театрлаштирилган томоша, шўх рақслар, куй ва қўшиқлар ижро этилди.

СУРАТЛАРДА: арча байрами тантаналаридан лавҳалар. И. Муҳаммаджонов фотолари.

Бош мухбиримиздан

- КОММУНИСТИК БУНЕДКОРЛИК РЕЖАЛАРИ — АМАЛДА
- ИШЧИНИНГ ҚАЛБ СЎЗЛАРИ
- ҲАМИША ХАЛҚ ХИЗМАТИДА
- НОН — БЕБАҲО БОЙЛИГИМИЗ

Илғор тажрибалар адреси

Газетамиз ўз саҳифаларида бундан кейин «Илғор тажрибалар адреси» рубрикаси остида мунтазам материаллар бериб боради. Илғор ишчи коллективлари, корхоналардаги пешқадам бригадалар, участка ва цехларда қўлланилаётган тажрибалар, янги ташаббуслар ва ишлаб чиқаришга самарали таъсир кўрсатаётган тадбирлар моҳияти ҳамда аҳамияти ана шу мақолаларда атрофлича ёритиб борилади. Бу материалларни бериб боришдан кўзланган мақсад эса мазкур тажрибаларни тарғиб қилиш, бир корхонада олиб борилаётган хайрли ишлар билан бошқа корхонани таништиришдан иборат.

МУНОСАБАТ ҲАЛОЛ БЎЛСА...

Заводимиздаги барча цехлар қатори биз меҳнат қилаётган гидропресс цехи коллективи ҳам янги — 1982 йилни катта меҳнат муваффақиятлари билан қаршилади. Цехимиз ишчилари КПСС XXVI съезди тарихий қарорларига фақат зарбдорона меҳнат билан жавоб бермоқдалар. Бу ерда жами 140 киши ишлайди. Ишчиларнинг аксарият қисмини шижоаткор ёшлар ташкил этади. «КПСС XXVI съезди қарорларини муддатидан олдин бажарамиз» шиори остида фидокорлик кўрсатган цех коллективи ўн биринчи беш йилликнинг биринчи йили планини белгиланган муддатидан ўн беш кун илгари бажаришга муваффақ бўлди. Пландаги 3800 та ўрнига 4050 та гидропресс тайёрланди. Цехдаги қатор бригадалар октябрь-ноябрь ойларидаёқ ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йили ҳисобига ишлай бошладилар. Ўнлаб ишчиларимиз эса айни пайтда 1983 йил ҳисобига маҳсулот топширишмоқда.

Албатта, ҳолва дейиш билан оғиз чучимайди. Катта кўрсаткичлар, қувончли ютуқларни осонгина қўлга киритиш қийин. Бунинг учун меҳнат қилиш керак. Завқланиб, жўшиб, ғайрат билан меҳнат қилиш керак. Меҳнат завққа айланган жойда муваффақият бўлади. Биринчи навбатда ишчиларнинг меҳнатга, ўз ишига ва ишлаб чиқараётган маҳсулотига нисбатан муносабати соф бўлиши керак. Илғор бригадалар, пешқадам коллективлар эришаётган улкан муваффақиятларнинг сарчашмаси ана шу ишчиларнинг меҳнатга соф ва виждонли муносабатда бўлишидадир. Баъзан «бу бригада қолоқ», «у бригада планини бажармади» сингари сўзларни эшитиб қоламиз. Менимча, ана шундай коллективлар дастлаб меҳнатга муносабат жиҳатидан қолоқлашишган. Натижада, ишлаб чиқариш қолоқлиги вужудга келган. Мен бу сўзларни, албатта, ҳаводан олиб айтаётганим йўқ. Буни мен ўз иш тажрибамда синаб кўрдим.

Мана, заводга келганимга ҳам ўн бир йил бўлаяпти. Шу йиллар давомида кўп нарсаларни ўргандим. Энг муҳими, виждонли, ўз ишига ҳалол муносабатда бўладиган, касбидан фахрланадиган ишчилар мураббийлигида ишладим. Улардан мен кўп нарсани, шу жумладан, ҳалолликни ўргандим.

Цехимиздаги ана шундай мураббий ишчилардан бири йиғиш участкасида меҳнат қиладиган бригада бошлиғи Николай Писчасовдир. У цехдаги кўпгина пешқадам ишчиларга устозлик қилган. Ҳозир ҳам цехга янги ишга келган ёшлардан у ўз маслаҳатини дариғ тутмайди. Ёш, тажрибасиз ишчилар касбга муҳаббатни ана шу меҳнат ветеранидан ўргансалар арзийди.

Завод бўйича турдош касбларда ишлаш бизнинг цехимизда яхши йўлга қўйилган, десам мақтанчоқлик бўлмас. Чунки, турдош касбларда ишлаш бўйича цехимизда катта тажриба мактаби вужудга келган. Шунинг учун, келганига уч-тўрт ой бўлган ишчилар ҳам бир неча касбда бемалол ишлаб кетаверадилар. Меҳнат унумдорлигини оширишда янги технологияни жорий қилишнинг ҳам катта аҳамияти бор. Яқинда цехимизда иккита янги станок ўрнатилди. Ҳозир ишчи кучини кўпайтирмай туриб ана шу станокларни ишлатаяпмиз.

Энди икки оғиз сўз ўзим бошқараётган бригада ҳақида. Бригадада кўп эмас, тўрт киши ишлаймиз. Ҳар бир ишчимиз ўзининг шахсий шиори остида меҳнат қилади. Масалан, Ҳ. Талҳидов ва А. Назаренколар Тошкентнинг 2000 йиллик юбилейига қадар беш йиллик планини бажариш учун курашишмоқда. Улар цех бўйича кенг қулоч ёйган социалистик мусобақада пешқадамлик қилишмоқда. Менинг укам, ёш ишчи Т. Мирзаев эса беш йилликни тўрт йилда бажариш учун ҳаракат қилаяпти. Ўзим ўн биринчи беш йилликда ўн иккинчи беш йиллик планини ҳам бажариш мажбуриятини олганман. Шу ерда бир нарсани таъкидлаб ўтишга тўғри келади. Бизнинг юксак кўрсаткичларни қўлга киритишимизга илғор тажрибаларнинг роли ҳамиша катта бўлган. Биз бу йил муваффақиятга эришиш учун ўтган йилнинг тажрибаларини мудом ўрганиб борамиз. Масалан, мен беш йиллик планини бажаришда ўтган беш йилликда қўлланилган тажрибалар, меҳнат унумдорлигини оширишнинг турли омилларига таянаман. Ана шундай усул билан малака ошиши турган гап. Насосларни йиғиш участкасининг В. Казачков, Ҳ. Расулов, А. Ротов, Ю. Яндиринский сингари ишчилари ҳам эришилган муваффақиятлардан сабоқ олиб яхши натижаларни қўлга киритишмоқда.

Бригадамиз ҳар ойда 350 та пресс учун ўндан ортиқ номда турли деталлар тайёрлаб беради. Ҳар ойда пландан ташқари 800 — 1000 донадан деталь етказиб беряпмиз. Бригадамиз янги йилнинг иккинчи квартали планини бажариш арафасида турибди. Менинг ўзим эса ҳозирда 1983 йилнинг иккинчи квартали ҳисобига меҳнат қилаяпман. «СССР 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта!» кенг қулоч ёйган ушбу кунларда фидокорлик билан ишлаш керак. Чунки халқимизнинг фаровонлиги ҳам, серфайз турмуши ҳам миллионларнинг сидқидилдан қилган меҳнати замирида вужудга келади.

Т. МИРЗАЕВ,

«Госкомсельхозтехника»га қарашли тажриба-ремонт механика заводи гидропресс цехининг бригада бошлиғи.

Партия ташкилоти:
тажриба, ташаббус, янгилик

Партиямиз XXVI съездида ва КПСС Марказий Комитетининг ноябрь (1981 йил) Пленумида бошланғич партия ташкилотларининг коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этишдаги ролига катта аҳамият берилди. Ўн биринчи беш йилликнинг иккинчи йилида бошланғич партия ташкилотларининг жанговарлик ва ташаббускорликни ошириш борасида олиб бораётган кўп қиррали фаолиятини, иш форма ва методларини янада такомиллаштириш йўлидаги ижодий изланишларини ёритиб бориш мақсадида редакция «Партия ташкилоти: тажриба, ташаббус, янгилик» номли янги рубрика очди.

Қуйида Тошкент трактор заводи пешқадам цехи партия ташкилотининг секретари В. Абдуллаевнинг мақоласини ҳавола этяпмиз.

Ижодий изланишимиз — беш йилликка!

Корхонамиз меҳнатчилари ўн биринчи беш йилликнинг тўнғич йилини муваффақиятли якунладилар. 28 декабрь куни йиллик план адо этилди. Планга қўшимча суратда кўплаб маҳсулотлар ишлаб чиқарилди. Бу эса беш йилликнинг янги, иккинчи йилини муваффақиятли бошлашга мустаҳкам асос яратди. Ўтган йили орттирилган бой тажрибадан унумли фойдаланиш, муттасил иш форма ва методларини такомиллаштириб бориш, янги йилда катта ва мураккаб вазифаларни адо этишимизга қўл келади, албатта.

Мен бу ўринда мусобақанинг қудратли кучини алоҳида таъкидламоқчиман. Бизнинг корхонамизда уни такомиллаштириш юзасидан кўпгина ишлар қилинди. Масалан, бошқа корхоналардан фарқли суратда бизнинг корхонамизда социалистик мажбуриятни қабул қилишда ишлаб чиқариш нормаси эмас, балки меҳнат унумдорлигини ва маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажмини ўстириш бўйича ҳар бир ишчи, бригада учун ишлаб чиқилган шахсий йиллик ва беш йиллик топшириқлари асос бўлиб хизмат қилади. Янги йил учун социалистик мажбурият қабул қилишда давлат планининг шахсий смена топшириғи асосдир. Агар бизнинг цехимиз ҳақида гапирадиган бўлсак, партия ташкилоти ва жамоат ташкилотлари энг аввало, ҳар бир ишчининг қобилиятини, билимини, малака ва тажрибасини ҳисобга олмоқда.

Маълумки, партиямиз XXVI съезди ва КПСС Марказий Комитетининг кейинги Пленумлари тежамли экономика учун кураш олиб бориш, иқтисод ва тежамкорлик ҳаракатини ҳар томонлама кучайтириш вазифасини қўйди. Корхона ва цех партия ташкилотлари доимо ана шу масалани ўз диққат марказида тутяпти. Шуни айтиш кифояки, корхона бўйича ва ҳар бир цехда иқтисод ва тежамкорлик бўйича комиссия иш олиб боряпти. Корхона бўйича бу комиссияга халқ контроли группасининг раиси О. Маркелов бошчилик қиляпти. Бизнинг цехимизда ҳам бу комиссия диққатга сазовор ишларни амалга оширяпти.

Партия ташкилотининг ишлаб чиқариш самарадорлиги ва иш сифатини оширишга қаратилган фаолияти кўп қирралидир. Масалан, корхонамизда маҳсулот сифатини бошқариш комплекс системаси муваффақиятли жорий этилган. Бу эса коммунистлар эътиборини ана шу йўналишдаги вазифаларга қаратишни тақозо этади. Шунинг учун ҳам маҳсулот сифатини бошқариш комплекс системаси бўйича тузилган комиссияга катта вазифалар юклатилган.

Цехимизда мунтазам «Сифат кунлари» ўтказиляпти. Уни қандай ўтказиш қоидалари ишлаб чиқилган ва тасдиқланган. Бу тадбирларнинг барчаси яхши самара беряпти. Уч галдан бери «СССР ташкил этилганлигининг 60 йиллигига — 60 зарбдор ҳафта» шиори остидаги цехлараро социалистик мусобақада биринчи ўринни олиб келяпмиз. Айниқса Г. Марапов бошчилик қилаётган бригада катта ютуқларга эришяпти. Ижодий изланишларимиз янги йилда янада юксак самаралар беришига шак-шубҳамиз йўқ.

В. АБДУЛЛАЕВ,

Тошкент трактор заводи 26-цехи партия ташкилотининг секретари.

Сиз суратда кўриб турган Зуҳра Муҳамедова Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги номли тикув ишлаб чиқариш бирлашмасининг 1-филиалида узоқ йиллардан бери самарали меҳнат қилиб келади. Коммунистик меҳнат зарбдори деган шарафли номга эга бўлган бу пешқадам тикувчи кунлик нормаларини мунтазам равишда ортиғи билан адо этиб ўз ҳамкасбларига ўрнак бўлмоқда.

«СССР Конституциясига мувофиқ кенг ҳуқуқларга эга бўлган халқ депутатлари Советлари партия белгилаб берган планларни амалга оширишда масъулиятли роль ўйнайдилар. Миллионларча депутатлар, жуда кўп активлар — буюк ижодий куч бўлиб, бу кучдан ҳар томонлама фойдаланиш лозим. Планларни тузишда ва уларнинг бажарилиши устидан, совет қонунларига сўзсиз риоя қилиниши устидан назоратни амалга оширишда Советлар жуда актив қатнашишлари лозим. Улар ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришга ўз таъсирини кучайтиришлари, аҳоли учун моллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш, уй-жой ва социал-маданий қурилишни, савдо-сотиқни, маиший хизмат ва умумий овқатланишни ривожлантиришга катта эътибор беришлари керак.

(«СССР ни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1981—1985 йилларга ҳамда 1990 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари»дан).

ДЕПУТАТ ЁРДАМ БЕРДИ

Буюк ижодий куч

Бугунги кунда шаҳримизда СССР ва Ўзбекистон ССР Олий Советларининг олтмишдан ортиқ, халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг 500 ва район Советларининг 1833 депутати халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида жонбозлик кўрсатиб меҳнат қилишмоқда. Улар мамлакатимиз, республикамиз, шаҳримиз ва районимизни иқтисодий ва социал ривожлантиришда, партия ва ҳукуматимиз белгилаб берган топшириқларнинг муваффақиятли бажарилишига ўзларининг муносиб ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Редакция «Депутат ёрдам берди» рубрикаси остида ёритадиган мақолаларида ўз фаолиятларини ишлаб чиқариш ва хизмат вазифаларини бажариш билан қўшиб олиб бораётган халқ депутатларининг ишлари ҳақида ҳикоя қилади.

Районимиз ишлаб чиқариш корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва муассасаларида халқ депутатлари Тошкент шаҳар Советининг 52 ҳамда Собир Раҳимов район Советининг 200 депутати халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида фаол иш олиб боришмоқда. Район Советининг депутатлари Совет қошидаги 14 та доимий комиссия ҳамда ишлаб чиқариш корхоналаридаги ўндан ортиқ депутатлик группаларида ўз фаолиятларини амалга оширмоқдалар. Улар СССРда халқ депутатлари Советлари депутатларининг статуси тўғрисидаги қонунда белгилаб берилганидек иш олиб бормоқдалар. Депутатларнинг асосий кўпчилиги халқ ишончини оқлаётгани туфайли ҳам икки-уч чақириқда кетма-кет депутатликка сайланишмоқда.

Шулардан бири В. И. Каханскийдир. У кўп йиллардан буён 10-авторемонт заводида токарь бўлиб ишлаб келмоқда. Ҳамкасблари коммунист Носир Саидов, слесарь Абдувоҳид Рустамов ишлаб чиқариш планлари ҳамда қабул қилинган социалистик мажбуриятларини мунтазам равишда 1,5 баравар адо этмоқда. Булар ёшларнинг ҳақиқий мураббийсидир. Ўтган йили саккиз ёш ишчига токарлик касбини қунт билан ўргатди. В. И. Каханский ишлаб чиқаришда, коллектив ҳаётида жонбозлик кўрсатиб келмоқда. У ишчиларнинг ҳақиқий дўсти ва маслаҳатдоши.

Икки чақириқдан буён район Советига депутат бўлиб сайланган «Ўзбитрадиотехника» тажриба-экспериментал заводининг радиомеханиги В. Д. Циганков ҳам ишлаб чиқариш топшириқларини доимо 130 процентдан бажариб келмоқда. У юқори классли мутахассис ҳисобланади. Завод коллективининг ижтимоий ҳаётида фаол қатнашиш билан бирга кўплаб шогирдлар тайёрламоқда.

В. Д. Циганков халқ билдирган ишончни ҳар томонлама чуқур ва яхши ҳис этган ҳолда ўзининг депутатлик вазифасини бажариб келмоқда. У район Совети қошидаги аҳолига маиший хизмат кўрсатиш доимий комиссиясининг аъзосидир. Шунинг учун ҳам қайси ишга қўл урмасин, кишиларга фойда келтирадиган ишларни аниқ ва белгиланган муддатда бажариш билан кўплар ишончини оқлаб келмоқда. Райондаги маиший хизмат кўрсатишнинг ателье, химиявий тозалаш, прокат пунктлари каби тармоқларида бўлиб, буюртмачилар эҳтиёжини қондириш, уларга маданий хизмат кўрсатиш ишлари қандай йўлга қўйилганлигини синчиклаб текширади. Кишиларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлган камчиликларни топади, буларни доимий комиссия мажлисида, шунингдек ижроия комитет мажлисида кўриб чиқишга тавсия этади.

Ўтган муддатда доимий комиссиянинг бошқа аъзолари билан биргаликда «ТошМИ» шаҳарчасидаги 12-маиший хизмат кўрсатиш уйини, «Компрессор» заводидаги 42-ательени, Студентлар шаҳарчасидаги 15-ательени, Қорақамиш 1/4 массивидаги 50- ва бошқа ательеларни текширувдан ўтказди. Улардаги топилган камчиликларни бартараф этишни, тўғри иш методларини белгилаб берди. Шунингдек, корхоналарда қишга тайёргарлик, «Водоканал»нинг қиш даврида аҳолини ичимлик сув билан таъминлаши қай даражада йўлга қўйилганлигини текширди. Ўзи меҳнат қилиб турган завод ишчиларининг шикояти асосида телефонларнинг яхши ишламаслиги сабабларини аниқлади. Бу борадаги камчиликлар бартараф этилди...

— Биз, депутатларнинг вазифамиз жойларда текширув ўтказиш ҳамда топилган у ёки бу камчиликлар ҳақида ахборот ёзишдангина иборат эмас, балки, энг муҳими — биз олиб борган иш тадбирлари аҳолига маиший хизмат кўрсатиш тармоқларининг ишини яхши йўлга қўйишда, буюртмачилар томонидан тушаётган шикоят ва аризаларнинг камайишига, балки мутлақо бўлмаслигига эришишдан иборатдир, — дейди В. Д. Циганков.

Халқ депутатлари ўз сайлов округларида тез-тез бўлиб, турли масалаларни ҳал этишда катта ишларни амалга оширишмоқда. Бундай жонкуяр, меҳнаткашларнинг илтимосларини ижобий ҳал этаётган, ободонлаштириш ишларида фаол қатнашаётган депутатлар номларини кўплаб келтириш мумкин.

Л. НАБИХЎЖАЕВА,

Собир Раҳимов район Совети ижроия комитетининг секретари.

ССРНИНГ 60 ЙИЛЛИГИГА БАҒИШЛАБ

Студентлар илмий конференцияси

Фридрих Энгельс номли Тошкент давлат чет тиллар педагогика институтида студентларда марксча-ленинча дунёқарашни шакллантиришга, ўқитувчилик касбини пухта эгаллашларига алоҳида эътибор бериладди. Худди шу мақсадда ҳар йили студентлар илмий конференцияларини ўтказиб туриш анъанага айланган.

Яқинда институтда ижтимоий фанлар бўйича студентлар илмий конференцияси ўтказилди. Конференциянинг ялпи мажлисларида КПСС тарихи, марксча-ленинча фалсафа, илмий коммунизм, сиёсий иқтисод, марксизм-ленинизм асослари каби бешта секцияда 300 га яқин доклад тингланди. Докладларнинг мавзулари ранг-баранг бўлиб, уларнинг аксариятида КПСС XXVI съезди, Ўзбекистон Компартиясининг XX съезди қарорлари, марксизм-ленинизм классиклари асарлари, КПСС Марказий Комитети Бош секретари, СССР Олий Совети Президиуми Раиси ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Кичик ер», «Тикланиш», «Қўриқ» ва «Эсдаликлар» каби асарлари асосида ижтимоий фанларни пухта ўрганиш билан студент-ёшларда ватанпарварлик, дунёда тинчлик, халқлар ўртасида дўстона муносабатларни мустаҳкамлашга ҳисса қўшиш туйғуларини ўстириш асосий мақсад қилиб олинган.

40 дан ортиқ доклад студентлар илмий ишларининг республика кўригига тавсия қилинди. 10 га яқин докладчи институт студентлар илмий жамияти советининг фахрли ёрлиқлари ва қимматбаҳо совғалар билан тақдирланди.

К. ЖУМАНИЁЗОВ.

Штатсиз фотомухбир И. Шоноғомов яқинда шаҳримиздаги 1-босмахонада бўлиб коллективнинг меҳнат фаолиятини акс эттирувчи бир нечта фотолавҳалар олиб қайтди. Диққатингизга ҳавола этилаётган ушбу суратда босмахонанинг брошюра цехи мастери Валентина Васильевна Кутузовани (ўртада) бир группа комсомол-ёшлар билан биргаликда маҳсулот сифатини кўздан кечираётган вақтда кўриб турибсиз.

Яхшидан боғ қолади

Ҳамшаҳарларимиз Тошкентнинг боғлари ва гулзорларини янада кўпайтириш ўзларининг кундалик бурчлари эканлигини жуда яхши билишади. «Яхшидан боғ қолади» рубрикаси остидаги материалларда бу соҳада олиб борилаётган ишлар ҳақида ҳикоя қилиб борамиз.

ЯШИЛ БОЙЛИК — ШАҲАР ЗИЙНАТИ

Бугунги кунда шаҳримизнинг яшил бойлиги барчани қувонтиряпти. Кўчалар ва хиёбонларда сайр этган киши йилнинг тўрт фаслида ҳам кўм-кўк дарахтларни кўриб бахри-дили очилади.

Ҳозир шаҳар территориясининг 8000 гектари ям-яшил дарахт ва ниҳоллар билан қопланган. Фақат истироҳат боғлари ва хиёбонларнинг майдони 872 гектарга тенг. Кейинги йилларда шаҳарни планли равишда кўкаламзорлаштириш суръатлари ва сифати, айниқса ўсди. Ўтган беш йилликнинг ўзида Ўзбекистон пойтахтида 17.445 минг туп яшил ниҳол ўтқазилди, 418 та кичик хиёбон барпо этилди. Ипподром яқинида «Дўстлик» боғи вужудга келтирилди, Ленин комсомоли, Ўзбекистон ССР 50 йиллиги номли маданият ва истироҳат боғларининг территориялари кенгайтирилди.

Кўкаламзорлаштиришда дарахт турларини янгилаш, янада ранг-баранг қилиш ҳамда танлаб ўтқазиш асосий йўналиш қилиб олинди. 30-40-йилларда бетартиб ўтқазилган дарахтлар планли равишда атроф муҳитни мусаффолаштирувчи, узоқ умр кўрувчи, эман, чинор, арча, каштан, оқ қайин кабилар билан алмаштирилмоқда. Эндиликда Тошкент манзарали боғдорчилик совхози 100 номдан ортиқ дарахт ва буталарни етказиб бериш имкониятига эга. Бу ерда етиштирилган ғоят сифатли кўчатлар кўкаламзорлаштирувчиларга яхши маълум.

Кўкаламзорлаштирувчилар ташкилотлар, корхоналар, маҳалла ва уй комитетларининг коллективларининг яқиндан берган ёрдами туфайли ўтган йилги кўчат ўтқазиш топшириғи муваффақиятли бажарилди. 2,4 миллион туп дарахт ва яшил тўсиқ ўтқазилди, ҳар бир районда 5-8 тадан кичик хиёбонлар барпо этилди. Айниқса шаҳар атрофидаги халқа йўлдан ўтган йўловчиларнинг кўзи қувонади. Ана шу йўл бўйлаб бир неча қаторлик яшил зона барпо этиляпти. Бу борада айниқса Акмал Икромов, Киров, Чилонзор районлари бажарган ишлар диққатга сазовордир.

Ҳамшаҳарларимиз кўкаламзорлаштирувчилар олдида муаммолар йўқ экан деб ўйлашлари мумкин. Аксинча бундай эмас. Шаҳар яшил бойлигини кўпайтириш, унинг ирригация хўжалигини тараққий эттириш ишига халақит бераётган камчиликлар ҳам бор. Айниқса, қурувчилар янги бинолар қуриш пайтида дарахтларни шикастлантиришади. Ирригация тармоқларини кўмиб юбориб, бутун бир микрорайон ёки кварталнн бир неча йил сувсиз қолдиришади. Аҳоли орасида ҳам дарахт шохларини синдириб, яшил кўркига зиён етказувчилар бор. Аҳир бир дарахтни вояга етказиш учун қанча парвариш керак! Ана шу каби камчиликлар туфайли ёш кўчатларнинг қуриб қолиши ҳолларига ҳали барҳам берилгани йўқ. Агар районларнинг ободонлаштириш бошқармалари кўкаламзорлаштириш объектларини жиддий назорат қилишганида эди, балки юқоридаги камчиликлар рўй бермасди.

Ёш ниҳол гўдак мисоли нозик бўлади. Шаҳримиздаги ҳар йили ўтқазилаётган яшил ниҳолларни авайлаб асраш, сифатли парвариш қилиш ишига барча тошкентликлар муносиб ҳисса қўшишса айни муддао бўлар эди.

Қ. ВАҚҚОСОВ,

Тошкент шаҳри бош агрономи, табиатни муҳофаза қилиш жамияти шаҳар бўлими раисининг ўринбосари.

МАСЛАҲАТЛИ ТЎЙ ТАРҚАМАС

Ана шундай янги рубрика остида ёритиладиган мақолаларда манманликка берилиб тўй ва бошқа маросимларда исрофгарчиликка йўл қўяётган маҳаллалар ва шахслар танқид қилинади. Биз ҳурматли оқшомхонларимиздан маҳаллаларида, кўча-кўйда исрофгарчиликка йўл қўяётган шахслар ҳақида ёзилган хатларни кутамиз.

КУНДАЛИК БУРЧИМИЗ

Ер юзидаги барча халқлар нонни энг азиз, мўътабар неъмат деб ҳисоблашади. Уни фаровонлик рамзи деб эъзозлашади. Шу боисдан бўлса керак, уйга келган меҳмон олдига, аввало нон ва туз қўйиш одати пайдо бўлган.

Донни, унни, нонни тежаб-тергаб сарфлашга шаҳримизда ҳам катта эътибор берилаётгани кишини қувонтиради. Рўзғорига коплаб ўн, гуруч харид қилиб, унга мита тушириб юбораётганлар, кейин уни молга бераётганлар ҳам топилади. Айрим кишилар тўйга ёки кундалик истеъмол учун нонни керагидан ортиқча харид қилиб, қолганини сувга оқизиши ачинарлидир. Шаҳримиздаги маҳаллалар ва микрорайонларнинг жамоатчилиги ўзбошимчалик билан юқоридаги каби исрофгарчиликка йўл қўяётганларга нисбатан қаттиқ чоралар кўришлари зарур.

Бизнинг Октябрь районига қарашли «Октябрь 50 йиллиги» номли маҳалламиз аҳолиси бир оила фарзандларидек иноқ яшашади. Ҳар бир ишимиз маслаҳат билан, уюшқоқлик билан олиб борилади. Айниқса исрофгарчиликка йўл қўймаслик учун тўйларни бир кунда ўтказиш ҳақида тўй қилувчи ота-оналар билан маслаҳатлашиб оламиз. Масалан, Ҳ. Азимов, Н. Ғуломхўжаев, Н. Расулов, Б. Маҳкамов, А. Сайфуллаев, О. Расулов ва бошқаларнинг хонадонларида ўғил уйлантириш, қиз чиқариш тўйлари бир кунда ўтказилиб, исрофгарчиликка мутлақо йўл қўйилмади.

Нонлар тўйга келадиганлар сонига қараб ёпилади. Узоқ-яқин маҳаллалардан кўплаб бегона кишиларни хат орқали тўйга таклиф қилишга ҳам барҳам берилди. Тежамкорлик учун ҳар биримиз коллектив асосида кураш олиб бормоқдамиз. Бу соҳада маҳалламиз оқсоқолларидан М. Очилов, И. Исмоилхўжаев, И. Юсупов, Ш. Шоюсупов кабиларнинг қимматли маслаҳатлари фойдали бўлмоқда.

Маҳалламиз аҳли бундан кейин ҳам исрофгарчиликнинг олдини олишга қаратилган қатор тадбирларни амалга оширади. Тўй ва бошқа маросимларда исрофгарчиликка йўл қўяётганларга нисбатан курашни янада кучайтирамиз. Бу бизнинг кундалик бурчимиздир.

М. ҚЎШОҚОВ,

«Октябрь 50 йиллиги» «Октябрь 50 йиллиги номли маҳалла комитетининг раиси.

● Гўзал ҳаёт лаззати

ШИРИНСУХАНЛИК — РУҲ ОЗИҒИ

● Халқ айтади:
— Бир сўз билан беморни соғайтириб юбориш мумкин, яна бошқа бир сўз билан соғ кишини ўлдириб қўйиш мумкин.

● Бир доно айтади:
— Тил учига келиб турган иккита сўздан доимо ширин ва кўнгил яйратадиганини танланг.

Ҳикмат: Гапиришни билмасанг, тинглашни ўрган.

● Арасту ҳаким айтади:
— Тил— энг хатарли қурол: сўз ярасидан кўра тиғ ярасини даволаш осон.

● Мавлоно Алишер Навоий айтади:
Сўздурки, нишон берур ўлукка жондин,
Сўздурки, берур жонға хабар жонондин.
Инсонни сўз айлади жудо хайвондин,
Билким, гуҳари шарифроқ йўқ ондин.

● Бир доно айтади:
— Хушмуомалалик ҳеч нарса турмайди-ю, аммо нафи беқиёсдир.

● Арасту ҳаким айтади:
— Сўкиниш одати кучайган сари беихтиёр ёмон ҳатти-ҳаракатларга мойиллик ҳам кучая боради.

● Буқрот ҳаким айтади:
— Беморни дори билан эмас, балки ширин калом билан даволаш афзалдир.

Ҳикоят: Донодан сўрадилар:
— Дилозор кишилар нимага ўхшайди?
Доно жавоб берди:
— Дилозор кишилар пашшаларга ўхшайдилар, баданингизда сакраб юриб, айнан яра устида тўхтайдилар.

Нақл: захар тил қаҳрли дил нишонасидир.

Ҳикмат: Нина ўтолмаган жойдан ҳам сўз тешиб ўтади.

● Кошифий айтади:
— Хушмуомалалик, мулойимлик — ўзаро муроса-мадора қилишдир. Кимки хушмуомала бўлса **камол топади.**

Байт:
Ширин сўзлик билан катта бир филни,
Юргизар, ўтказиб қўйнига қилни.

● Бир доно айтади:
—Баъзи одамларга разм солсангиз, улар ҳеч кимни ёқтирмайди, ҳеч кимдан кўнгли тўлмайди. Аслида бу одамларнинг ўзидан ҳеч кимнинг кўнгли тўлмайди.

● Мавлоно Бузуржмеҳрдан сўрашди:
—Кўп гапирадиган, эзма одамларни қандай таърифлайсиз?
Доно жавоб берди:
—Кимки кўп сўзлашга иштиёқманд бўлса, бу жунунлик аломатидир, яъни ундай кишини девона деб бил! Масал борким: кўп сўзловчи— беҳуда сўзловчидир.

● Мавлоно Алишер Навоий айтади:
— Тил тиғи билан гуноҳсиз кишига озор бериш— соғ қон томирга ништар уриб нобуд қилишдир.

● Бир доно айтади:
— Ўзгани ҳақоратлама, эй яхши одам, ахир бунда ўзингни ҳам ҳақоратлаган бўласан.

Шифокор **Шоирбек СОАТОВ** тайёрлаган.

Халқлар дўстлиги майдонида жойлашган «Бахт уйи» ўз ҳаётида биринчи марта янги йил байрамини кутиб олди. У бундан ярим йил муқаддам фойдаланишга топширилган эди. Ана шу вақт ичида бу ерда 3 мингдан зиёд янги оилалар рўйхатга олинди.

Шу кунларда «Бахт уйи», унинг никоҳлар қайд этиладиган икки зали, банкетлар зали байрамона безатилган.

СУРАТДА: Қорбобо ва Қорқиз ёш келин-куёвлар — Зуҳра Назирова ва Равшан Иброҳимовни табриклашяпти.

Р. Шагаев ва А. Горокрик фотоси. (УзТАГ).

● ҲИКМАТ — БИР ҲОВУЧ ОЛТИН ● ЭНГ ҚУДРАТЛИ ВОСИТА ● ҒАЗАЛХОН ШОИР БИСОТИДАН ● УЙ-РЎЗҒОРДА ҚЎЛЛАНГ ● ДИЁРИМИЗ БОЙЛИКЛАРИ ● ОДДИЙ КИШИНИНГ ИХТИРОСИ.

Бош мухбиримиздан

АВТОМАТ — ИНСОН ХИЗМАТИДА

«ЭҲМ» имтиҳон олади

Тошкент халқ хўжалиги институтида бошқаришни автоматлаштириш системалари 1972 йилда «Минск-22» электрон-ҳисоблаш машинаси (ЭҲМ) жараёнида бошланган эди. 1978 йилда янги бино ишга тушиши билан институтнинг ҳисоблаш маркази кенгайиб, ривожланди.

Ҳозирги вақтда тўртта ЭҲМ, тўртта ПҲМ, 18 та клавишли машиналар хонаси ишга тушиб, ўқув процесси, илмий-текшириш ишлари, бошқаришни автоматлаштириш системалари ва бошқа масаладаги ечимни таъмин қила бошлади. «Минск-22» ЭҲМдаги масалалар замон талаби билан янги— учинчи поғона машинаси бўлмиш «ЕС-1022»га ўтказилди. —

ЭҲМларни ишлатишнинг яна бир қулай томони шундаки, у тармоқлар, яъни министрликлар ва республика бошқаришни автоматлаштиришга институт системасини бирлаштиришни осонлаштирди. «Абитуриент» масаласини автоматлаштириш бу соҳада қилинаётган ишлардан муҳими ҳисобланади. Абитуриент ҳужжатларини қабул комиссиясига топширган заҳоти, у тўғридаги ҳамма маълумотлар ЭҲМнинг эслаб қолиш қурилмаларига киритилади. Бунда, албатта абитуриент анкетага мутахассислиги, группаси, аттестати ва бошқа маълумотлар кодланган ҳолда тайёрланади. Имтиҳондан кейин конкурс варақасини ҳам ЭҲМ ҳисоблаб беради. Бу ишларнинг ҳаммаси қабул комиссияси ва ректорат ишида қулайликлар туғдиради.

Ҳозирги пайтда семестр имтиҳонларигина ҳисоблаш машиналарида олинаётган бўлса, келгусида кириш имтиҳонларини ҳам ЭҲМда олиш мўлжалланяпти.

К. ФОЗИЛОВ,
Тошкент халқ хўжалиги институти ўқув-илмий ҳисоблаш марказининг бошлиғи.

Шанба оқшоми

Сўз мулкига саёҳат

Улуғ рус ёзувчиси Алексей Толстой: «Тил миллионларча авлодлар томонидан яратилган тирик жондир» деган эди. Чиндан, тил бойлиги тафаккур бойлигини намойиш этадиган қимматли воситадир. Яхши сўз ўликни тирилтиради, ёмон сўз тирикни ўлдиради, деган нақл бежиз айтилмаган. Одатда, ким равшан фикрласа, яъни сўзнинг туб моҳиятини тушуниб сўзласа, фикри эшитувчига равшан ва аниқ бўлади. Бугундан эътиборан газетамизда «Сўз мулкига саёҳат» рубрикаси остида материаллар бериб борамиз. Бунда тилимизда кам учрайдиган турли-туман сўзларни, номларни ва ҳар хил нарсаларнинг аталиши изоҳлаб берилади. Қуйида медицина ва ўсимлик оламига доир сўзлар изоҳланади.

Беҳи— форсча бўлиб, эски ўзбекча номи ҳайва. Ҳайвадан русча айва деган сўз келиб чиққан.

Зайтун — арбача сўз бўлиб, ҳамиша сабза, яъни яшил деган маънони англатади. У яшил дарахтдир. Зайтун мойининг фойдаси азалдан маълум ва машҳурдир.

Зарчува — форсча зарчўба сўзидан келиб чиққан. Иккинчи номи Мамиран (Беруний, «Сайдана»). Арабча синоними уруқ ус-саббоғин, яъни «бўёқчилар илдизи» деб юритилади. Зарчўба форсчада зар—олтин, чўба — таёқ, дарахт деган маъноларни англатади. Сариқ ранги уни зар деб аташга сабабдир. Ҳозирги пайтда паловга сариқ ранг киритиш учун ишлатилади. Ибн Синонинг фикрича, тиш оғриғида, кўз қувватини оширишда, катаролста ва кўздаги оқни кетказишда фойда қилади.

Исириқ — олимларнинг айтишича, аслида ўсимлик номи бўлмай болаларнинг бошларига тошган яраларни йўқотиш учун ёки болаларни кўз тегишидан сақлаш учун айтиладиган сўз бўлган. Бунинг учун ўсимлик (исириқ) тутатилади ва бола юзига тутилади. Шунда, М. Қошғарийнинг гувоҳлик беришича, «Э жин, эс-хушингни йўқот!» деб айтилади. Кейинчалик бу сўзнинг маъноси кенгайиб, ўсимлик номини ҳам англата бошлаган. Бироқ, айрим хонадонларда беморга ёки бемор ётган хонага исириқ тутатиш ёҳуд «кўз тегмасин» қабилида исириқ тутиш ҳозир ҳам учраб туради. Қарангки, ҳозирги замон фанининг аниқлашича, исириқ ўсимлигида уни тутатганда ҳосил бўладиган микроб ва вирусларга қарши моддалар бор экан.

Сандал — ҳиндча чандан сўзининг араблашган шакли. Ўзаги хушбўй, эфир мойига бой ўсимлик. Русчада ва бошқа кўп тилларда — сандал номи билан машҳур. Ибн Сино айтишича, унинг сариқ, қизил ва оқиш-сариқ хиллари бўлиб, иссиқ шишларни шимдиради, суртилса ва ичилса иссиқ меъда кучсизлигига фойда қилади.

Сайдана — ҳиндча чанданани — «чандан дарахтини сотувчи» деган сўздан келиб чиққан бўлиб, фонетик ўзгариш натижасида чандана араблашганда сайдана шаклини олади. Аммо, кейинчалик чанданада дарахтини сотувчи деган маъноси кенгайиб, ҳозирги тушунча билан айтганда фармакогност маъносидаги мутахассис номини англатадиган терминга айланиб кетган. Сайдана ҳозирги замон тили билан айтганда фармокия демакдир. Худди шунингдек, сайдалиятум— аптека, сайдалониьон— аптекарь демакдир.

Ҳўқна — арабча сўз бўлиб, қадим ва ҳозирда ҳам кенг тарқалган, организмга дори киритиш усули. Ҳозирги замон медицина тилида клизма усулидир. Тиббиётга оид қадимги адабиётларда бу сўз кўп учрайди.

Сурма — форсча сўз бўлиб, ранги қора минерал (сурма тош), кимёвий номи сурма сульфиди. Қадимда унинг порошоги пардоз буюми сифатида кўзга суртилган. Илгари ҳам, ҳозир ҳам тиббиётда ишлатилади. Унинг арабча номи исмид.

Азимжон ЮСИМОВ.

СИЗНИ ҚИЗИҚТИРГАН САВОЛЛАР

Ҳар куни редакциямизга келаётган ўнлаб мактубларда оқшомхонлар ўзларини қизиқтираётган турли мавзуларда саволлар йўллашади. Ана шу хатларга иложи борича газета саҳифасида жавоблар ёритиб бориш мақсадида «Сизни қизиқтирган саволлар» рубрикасини ташкил этдик.

Марҳамат азиз оқшомхон, ўзингизни қизиқтирган саволларни ёзиб юборинг.

ЎЗБЕКИСТОН МАРМАРЛАРИ

Ҳурматли редакция! Ўзбекистонимизда қандай мармар конлари бор? Бу конлардан қазиб олинган мармарлардан қандай эҳтиёжларда фойдаланилади?

Ш. ЎТАНОВ, ўқитувчи.

Она-диёримиз турли бойликлар қатори мармарга ҳам бой макондир. Мармарнинг туганмас даражадаги қазилмалари Қурама, Чотқол, Зирабулоқ-Зиёвуддин, Зарафшон ва Нурота тоғларида аниқланган. Бу конлардан қазиб олинган мармарлар халқ хўжалигида кенг ишлатилмоқда. Булар ичида Нурота тоғларидаги Ғозғоннинг рангдор ва сержило мармари дунёга донг таратган, уни ҳатто Ер юзида монанди йўқ деса бўлади. Шунинг учун ҳам Москва ва Ленинград метроларининг тенги йўқ гўзал бекатлари, Ватанимизнинг чет эллардаги турли кўргазма павильонлари Ғозғон мармари билан безатилган.

СПОРТ ДЕГАНИ НИМА?

Спортчи бўлганлигим учун мени шу савол қизиқтириб қолди: спорт нимани англатади ва у қачондан расм бўлган?

М. ХОЛМЎМИНОВ, студент.

Одатда спортчилар қиладиган машқларнинг ҳаммасини ҳар бир киши ўзича бажара олиши мумкин. Масалан, у диск ёки найза отиб машқ қилади, узунликка ёки баландликка сакрайди, якка ўзи юз метрга югуради, гимнастика машқлари коплексини тўла бажаради, дейлик. Шунга қарамай, уни спортчи деб бўлмайди. Лекин у худди шу сингари машқларни бажарса, мусобақаларда ҳам мунтазам қатнашиб турса, шундагина у спортчи дейилади.

Хўш, «спорт» сўзи қаердан келиб чиққан? Бу сўз французча «депорт» сўзидан келиб чиққан бўлиб, ўйин-кулги, кўнгил очиш, деган маънони билдиради. Инглизлар бу сўзни ўзларича ўзгартириб «диспорт» дея бошлаган, кейин бу ўз-ўзидан «спорт»га айланиб кетган. Олдинига Англияда қайиқ ҳайдаш, чавандозлик пойгаларини шундай аташган. Кейинчалик ҳамма мусобақа турларини спорт дейдиган бўлишди.

Меросимиз хазинасидан

Халқимизнинг маданий мероси битмас-туганмасдир. Ўзбек классик шоирлари ва мутафаккирларининг асарлари нусхалари илмий тадқиқот институтларида, Совет Иттифоқи ва чет эл фондларида минглаб учрайди. Уларнинг энг нодир намуналари шоирларимиз асарлари матнларини тузишда фаол жалб этилган бўлса, бир қисми, жумладан айрим мўътабар манбалар ҳали кенг жамоатчиликка маълум эмас. Бундан буён газетамизнинг «Меросимиз хазинасидан» деб номланган янги рубрикаси остида адабиёт ва санъат соҳасида яратилган бой хазинамиз, адабий меросимиз ҳақида янги маълумотлар бериб борилади.

«Навоийнинг биринчи девони» сарлавҳали қуйидаги мақолада Навоий асарлари қўлёзмаларининг баъзи нодир нусхалари, шунингдек уларда учровчи янгиликлар, шоир асарларининг мавжуд нашрлари билан қўлёзмаларни солиштириш асосида юзага келган қизиқарли фактлар билан танишасиз.

Навоийнинг биринчи девони

Гарчанд Алишер Навоий ёшлик чоғлариданоқ зуллисонайн —икки тилда ижод этувчи (ўзбек ва форс-тожик) шоир сифатида катта шуҳрат қозониб, асарлари халқ орасида кенг ёйилган бўлса-да, камтарлик юзасидан кўп йиллар мобайнида ўз шеърларини бир жойга жамлаб, девон тузишга киришмаган. Ниҳоят, энг яқин дўстлари ва кўп сонли шеърият мухлисларининг илтимос ва таклифлари ҳамда Султон Ҳусайн Бойқаронинг махсус фармонига биноан 32—39 ёшлар оралиғида биринчи шеърлар девонини тасниф этади. Бу девон Бадоиъул —бидоя» («Илк гўзалликлар») номи билан машҳур.

Алишер Навоийнинг мазкур девонига қадар шоир ихлосмандлари томонидан Навоий ғазаллари ва бошқа шеърларидан девон ва қатор мажмуалар тартиб берилган. Улардан айримлари бизга қадар етиб келган. Навоий 24 ёшлиги пайтида машҳур хаттот Султон Али Машҳадий томонидан кўчирилган ва шартли равишда «Илк» девон деб аталувчи қўлёзма шулар жумласидандир. «Бадоиъул — бидоя» Алишер Навоийнинг ўз қўли билан тузилган биринчи расмий девонидир.

Мазкур девоннинг майдонга келиши Навоийнинг лирик поэзиядаги гениал даҳосининг порлоқ тажассуми бўлиш билан бирга, умуман Шарқ адабиёти миқёсида ҳам мазмун, ҳам шакл жиҳатдан улкан янгилик бўлди. Девон дебочасида қайд этилганидек, бу асар ўзининг кўпгина оригинал жиҳатлари ва тузилиш тартиби билан ўтмиш шоирлар ҳамда шоир замондошлари девонларидан жиддий фарқ қилади. Шу сабабли у Шарқ адабиёти тарихида мавжуд кўп асрлик девон тузиш анъанасидаги ўзига хос янги бир босқични ташкил этади.

Жаҳон фондларида девоннинг ўндан ортиқ қўлёзма нусхалари мавжуд. Улардан тўрттаси Алишер Навоий ҳаётлиги пайтида кўчирилган; иккитаси Совет Иттифоқида, иккитаси эса чет элларда сақланмоқда. Бу қўлёзмаларнинг энг қадимгиси Францияда, Париж Миллий кутубхонасидадир. У, бундан роппа-роса 501 йил муқаддам, яъни 1480 йилнинг декабрь ойида кўчириб бўлинган. Бу пайтда Навоий 39 ёшда бўлган. 1482 йилда тугалланган иккинчи нусха Лондон шаҳридаги Британия музейида мавжуд. Учинчи нусха Озарбайжон ССР Фанлар академияси Республика қўлёзмалар фондидадир. У 1484 йилда битилган. Ва ниҳоят, Ҳирот шаҳрида моҳир хаттот Али бин Нур томонидан 1486 йилда кўчирилган тўртинчи нусха Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ҳ. С. Сулаймонов номидаги Қўлёзмалар институти фондида сақланмоқда. Девоннинг бу мўътабар қўлёзмаларидан бошқа кейинги асрларда кўчирилган яна бир нечта нусхалари ҳам бор. Лекин Навоий ҳаётлиги пайтида кўчирилган нусхалар энг ишончли бўлиб, сўнгги даврлардаги қўлёзмаларга нисбатан кам ўзгаришларга эгадир.

Девондаги шеърларнинг умумий ҳажми ўн тўрт минг мисрага яқин. Улар шоирнинг ўзбек тилидаги ўрта ёшга қадар ёзган лирик шеърларининг асосий қисмини ташкил этади. Бу асарлар кейинчалик Навоий ҳаётининг охирги йилларида тузилган тўрт жилдли «Хазойинул —маоний» (Маънолар хазинаси») лирик куллиёти таркибига киритилаётган пайтда муаллифнинг қайта таҳриридан ўтган. Натижада улар сайқаллашиб, чуқур фалсафий ижтимоий-сиёсий, бадиий ва бошқа хусусият касб этган. Мисол учун, «Бадоиъ»даги ишқий мазмунни ифодаловчи

Навоий ўлди
ЖАМОЛ аҳлидин
ВАФО топмай,
Не бўлди, бир
назар ул зори
бенавоға боқинг, —

байти «Хазойин»да

Навоий ўлди
ЖАҲОН аҳлидин
НАВО топмай.
Не бўлди, бир назар
ул зори бенавоға
боқинг, —

тарзида ўзгартирилиб, муҳим ижтимоий оҳангда жаранглаган.

Ёки:

Таън қилмангким,
Навоий бекасу БЕКОР
эрур,
Ким анга оламда
ошиқлик иш ўлмиш,
ишқ эш, —

байти кейинчалик

Таън қилмангким,
Навоий бекасу БЕЁР
эрур,
Ким анга оламда
ошиқлик иш ўлмиш,
ишқ эш, —

маъносида таҳрир этилиб, шоир биографиясини ўрганишдаги аҳамиятли маълумотни ўзида акс эттирган.

Шу хилдаги турли-туман таҳрирлар юзлаб учрайди. Бундан ташқари, «Бадоиъ» қўлёзмалари таркибида «Хазойин»га киритилмаган 30 дан ортиқ ғазал, қитъа, рубоий ва фард жанрларидаги шеърлар бор. Шунингдек, «Хазойин»даги айрим ғазаллар ва таржиъбандларнинг биринчи девондаги вариантларида 50 га яқин янги байтлар ҳам мавжуд.

Навоийшуносликда «Бадоиъул — бидоя» девони ҳақида нисбатан кам фикр юритилган. Бунга сабаб унинг шу вақтга қадар алоҳида девон шаклида нашр эттирилмаганлигидадир. Асар қўлёзмаларини ўрганишга бағишланган жиддий тадқиқотларнинг қалдирғочи сифатида профессор Ҳамид Сулаймоннинг ишларини кўрсатиш мумкин. Ҳамид Сулаймон девоннинг чет эллардаги нусхаларидан микрофильмлар олиб, ўзимизда мавжуд қўлёзмалар билан биргаликда улардан Навоий шеърларининг нисбий ва ҳақиқий хронологиясини аниқлашда муҳим манбалар сифатида фойдаланган эди. Шундан сўнг мазкур девон мутахассисларнинг назаридан деярли четда қолди. Ҳолбуки, унинг мукаммал матнини тузиш ва илмий муомалага олиб кириш Алишер Навоий меросини чуқурроқ ўрганиш, шоир лирикасида ижодий эволюция ва бадиий маҳорат масалаларини кенг ва атрофлича тадқиқ этиш ишига асос бўлиб хизмат қилади. Шу талабдан келиб чиқиб, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси томонидан нашр этиш мўлжалланган Алишер Навоийнинг 20 жилдлик асарлар тўпламида мазкур девонни алоҳида чоп эттириш мақсадга мувофиқ деб топилди. Яқин орада бу девон тўлалигича муҳтарам навоийхонларга тақдим этилади.

Умуман «Бадоиъул —бидоя» XV аср ўзбек шеъриятида алоҳида йирик ҳодиса сифатида намоён бўлади. Буюк шоир лирик созининг илҳомбахш ва жўшқин тароналари ушбу девон тимсолида ўша пайтнинг ўзидаёқ нафақат Ўрта Осиё ёки Хуросонда, балки бутун Ўрта ва Яқин Шарқ мамлакатларида катта довруғ қозонди. Абдураҳмон Жомий, Давлатшоҳ Самарқандий ва бошқа алломаларнинг бу девон шуҳрати ҳақида билдирган самимий фикрлари ана шундан гувоҳлик беради. Навоийнинг «Фарҳод ва Ширин» достонидаги

Олибмен тахти
фармонимға осон
Черик тортмай
Хитодон то Хуросон
Хуросон демаким,
Шерозу Табрез,
Ки қилмишдур найи
қилким шакаррез.
Кўнгул бермиш
сўзумга турк, жон ҳам,
Не ёлғуз турк,
балким туркмон ҳам.
Не мулк ичраким
бир фармон йибордим,
Анинг забтиға бир
девон йибордим.
Бу девон тутти ул
кишварни андоқ,
Ки девон тутмағай
дафтарни андоқ, —

фахрияси бевосита «Бадоиъул —бидоя»га тегишлидир. Чунки «Фарҳод ва Ширин» ёзилган пайтда шоирнинг биринчи девони оммалашган бўлиб, унинг иккинчи девони «Наводируи — ниҳоя» («Беҳад нодирликлар») ва «Хазойинул—маоний» девонлари, ҳали тартиб берилмаган эди.

Ш. ШАРИПОВ,
филология фанлари кандидати.

АЁЛЛАР СИЗЛАР УЧУН

●

Оташхона занглamasин десангиз

Ҳозирда аксарият оилаларда газ билан қиздириладиган плитка ва оташхоналардан фойдаланилади. Оташхона (духовка) лаппаклари (листлари) занглашга ҳамда чирк босишга мойил бўлгани туфайли, зарарланишдан муҳофаза қилишнинг оддий усулидан ўринли фойдаланиш мумкин. Бунинг учун оташхонанинг туникали лаппаклари ёғ билан намланиб, ўтда қиздирилади. Занглаган лаппакларнинг юзаси кесилган хом картошка билан тозаланади. Картошка майда қумга ботириб олинган бўлса, темирнинг тозаланиши жуда ўнғайлашади.

* * *

Куйган бўлса

Баъзан хўжалик идишларида овқат куйиб кетиш ҳоллари учраб туради. Бундай ҳолларда идиш ва ашёлар (кастрюлка, қозон, тоғорача) ичимлик содаси қўшилган сув билан ёҳуд икки-уч пиёз бошчаси билан қайнатиб олиниши лозим бўлади.

* * *

Шиша идишни тозалаш

Ифлосланган шиша идишларнинг осон тозаланиши учун, уни ювишда ёғоч кули, писта кўмир кукунидан фойдаланилса яхши натижа беради.

Оғзи ихчам бўлган графин ва бутилкаларни ювишда майдаланган қоғоз ёки картошка қириндисини солиб, қаттиқ чайқатилиши идишнинг тозаланишини жўнлаштиради.

Д. ХЎЖАЕВА.

ЕР АЙЛАНАСИНИ КИМ ЎЛЧАГАН?

Биз бир нарсага қизиқиб қолдик: Ер шари айланасини биринчи бўлиб ким аниқ ўлчаган? Шу ҳақда маълумот берсангиз?

Ш. ТУРОБОВ, М. АШРАПОВ, ишчилар.

—Агар Ер шар шаклида бўлса,— деб ўйлади Эратофен, — унинг тўлиқ айланаси 300 градусга тенг бўлиши керак. Шу айлананинг 50 дан бир бўлаги 7 градусга тенг бўлади. Кутубхона ҳовлисига қуёш нури туш пайтида худди шу бурчакдан тушган эди.

Асвон билан Александрия оралиғидаги масофа 5 минг Миср босқичига тенгдир (бир босқич — 158.25 метрга баравар). Демак, шу оралиқдаги Ер меридиани 1 градус, шу шаҳарлар оралиғи масофасидан 7 марта кичик узунликка эгалиги келиб чиқади. Энди шу хулосага асосланиб, Ернинг умумий айланаси узунлигини ҳисоблаб чиқиш қийин эмас эди. Бу масофа ҳозирги ўлчов бирлигида деярли 40 минг километр келар эди. Сўнгра олим оддий ҳисоблар асосида Ернинг радиусини ҳам аниқлаб, уни 6370 километрга тенглигини айтди.

Шундан кейин қанча замонлар ўтди, тадқиқотчилар Ер юзасини кўп марталаб ўлчаб чиқдилар. Уларнинг ҳисоблари асосан Эратосфен ўлчовларига мослиги исботланди.

ЖОНИВОРХЎР ЎСИМЛИК

Эшитишимча, баъзи ўсимликлар жониворларни ер экан, шу тўғрими?

Т. ВАҚҚОСОВ, бинокор.

Ҳа, набодот оламида шундай ўсимликлар ҳам бор. Бу турфа оламда нималар бўлмайди дейсиз! Биолог олимларнинг берган маълумотларича, ўсимликлар орасида чивин, пашшани ўз «қопқони»га илинтириб олиб, унинг қонини сўрадиганлари ҳам бор. Бразилиянинг Рио-де-Жанейро штатидаги айрим вилоятларда табиатда жуда кам учрайдиган ваҳший ўсимликлар ўсади.

Бу ўсимликларнинг ҳашаротлар ва майда ҳайвонларни тутиб оладиган махсус «қопқон»лари бўлиб, баъзи вақтларда ҳатто қурбақа ва илонлар ҳам бу «қопқон»ларга тушади ва ўсимликка ем бўлади. Айтишларича, яшил «ваҳший»лар маҳаллий боғбонлар орасида зўр қизиқиш уйғотмоқда. Боғбонлар бу ўсимликларни махсус корхоналарда кўпайтириш мўлжаллашмоқда.

Пойтахтимиздаги Глиэр номли республика музика мактабида янги йил тантаналари катта арча байрами билан бошланди. Ранг-баранг чироқлар, турли ўйинчоқлар билан безатилган арча атрофида театрлаштирилган томоша, шўх рақслар, куй ва қўшиқлар ижро этилди.

СУРАТЛАРДА: арча байрами тантаналаридан лавҳалар. И. Муҳаммаджонов фотолари.

Бош мухбиримиздан

● КОИНОТНИНГ СИРЛИ ЖИЛВАЛАРИ ● САЛОМАТЛИК — ТУМАН БОЙЛИК ● АНТИҚА ҚОНУНЛАР

Коинот-82: Сайёралар „анжуман"и яхши ўтади

Бепоён коинот, Қуёш, Ой, сон-саноқсиз юлдузлар, уларнинг ҳаракати, мўъжизалари азиз оқшомхонларни қизиқтиради, албатта. «Коинот—82» деган рубрика остада Янги йил мобайнида кенг самода, юлдузлар оламида рўй берадиган астрономик ҳодисалар ҳақида ҳикоя қилиб берамиз.

Бу йил коинот ихлосмандлари кўпдан-кўп ноёб астрономик ҳодисаларнинг гувоҳи бўлишади. Бутун XX асрда фақат бир марта бўладиган сайёраларнинг намойиши, етти мартагача Ой ва Қуёш тутилишлари мана шу янги йилимизда рўй беради. Шунингдек, метеор оқимлари, Венера (Зуҳра)нинг қўшалоқ кўриниши, сайёраларнинг рўпара туриши, Нептуннинг Ой билан тўсилиши, Қуёш активлигининг пасая бориши ва бошқа шу каби астрономик ҳодисалар, саналар коинотга, ҳаётимизга жилва бериб туради.

1982 йилги тутилишлар миқдори бўйича ноёбдир: Қуёш тўрт марта ва Ой уч марта тутилади. Тутилишларнинг бундай миқдори —йил давомида мумкин бўлган тутилишлар максимумидир. Тутилишлар сони бунчалик кўп бўлган йиллари, қоида бўйича январда Ой тутилиши ва сўнг тез орада Қуёш тутилиши, йилнинг ўрталарида —икки марта Қуёш ва бир марта Ой тутилиши, йилнинг охирида — тўртинчи бор Қуёш ва учинчи бор Ой тутилишлари содир бўлади.

Бу йилги тутилишларнинг кетма-кетлиги қадимдан маълум схемани намойиш этади. XX асрда йил давомида етти марта тутилиш фақат 1917 йилдагина рўй берган эди. Тўрт марта Қуёш тутилишларидан 25 январь ва 21 июнда рўй берадиганлари қисман тутилиш бўлиб, уни фақат Ернинг жанубий ярим шарида яшайдиганлар кўришлари мумкин. 20—21 июлда Қуёшнинг қисман тутилиши шимолий областларда, бизда эса кечаси кузатилади. Шимолда бу пайтларда оқ тунлар бўлиб, қуёш ботмайди. Ғарбий Европада, СССРнинг Болтиқ бўйи ва Мурманский атрофида тутилишни 20 июлда Қуёш ботиши олдидагина кўриш мумкин. Бу ҳодисани Таймир, Ёқутистон, Камчатка ва Чукоткада 21 июлда эрталаб Қуёш чиқиши пайтларда кўриш мумкин.

15 декабрдаги Қуёшнинг қисман тутилишини эса, Ғарбий Европа (Скандинавия ва Кола ярим ороллари бундан мустасно) СССРнинг Европа қисми, Шимолий Америка, Ғарбий Осиё ва СССРнинг Осиё қисмида Қуёш ботиши олдидан кузатилади. Шундай қилиб, Қуёшнинг бу йилги 4 марта тутилишидан бирортасини ҳам Ўзбекистонда тўлиқ кузатиб бўлмайди.

9 январдан 10 январга ўтар кечаси рўй берадиган Ойнинг тўла тутилишини СССР территориясининг деярли ҳамма жойида кузатиш мумкин. Бундан фақат Чукотка мустасно, аммо 6 июлда рўй берадиган тутилишнинг бошланиши фақатгина Чукоткада кўринади, СССРнинг бошқа жойларида уни кузатиб бўлмайди, бизда тутилиш пайти кундузга тўғри келади. 30 декабрдаги Ойнинг тўла тутилиши СССРнинг Европа қисмининг Шарқий районларида Ой чиқиши билан бошланади. Бу Ойнинг яримсоявий тутилишининг охиридир. Урал, Ғарбий Сибирь ва Ўрта Осиё ва Шарқий районлар аҳолиси тутилишнинг ҳаммасини кузатишлари мумкин.

1974 йили АҚШнинг ҳафталик нашри «НЬЮСИИК» газетасида геофизик Д. Гриббин билан астроном С. Плейджменларнинг «Сайёралар саф тортганда» номли мақоласи босилиб чиққан эди. Унда кўтарилган масалалар кейинчалик Қуёш системасининг энг салобатли сайёраси—Юпитер шарафига «Юпитер эффекти» номи билан қизғин баҳслар келиб чиқишига сабаб бўлди.

Америкалик олимлар 1982 йилда Қуёш системасининг энг катта сайёралари Қуёшга нисбатан бир тарафда, бир чизиққа сафланадилар, бунинг устига айни шу вақтда Қуёш активлиги ўз максимумига етишади, деган эдилар. Уларнинг фикрича, сайёраларнинг кетма-кет жойлашиши оқибатида тортишиш кучи сабабли Қуёш ўз активлигини кескин равишда кучайтиради. Натижада Қуёшдан келадиган зарядланган заррачаларнинг жадаллиги ўсишига олиб келади. Бу эса, Ер атмосфераси юқори қатламлари ҳолатини ўзгартириши, оби ҳавонинг барқарорлик ҳолатига жиддий ўзгартишлар киритиши, ернинг айланиш тезлигини ўзгартириб юбориши мумкин. Ўз навбатида, табиийки бу, ҳалокатли Ер қимирлашларининг пайдо бўлишига сабаб бўлиши мумкин эмиш.

Дастлаб, 1974 йилда маълум бўлган бу гипотезага кўпчилик илм аҳли шубҳа билан қаради. Аммо аҳолининг кенг қатламлари жиддий безовталаниб, ҳатто ҳали рўй бериши узоқ бўлган «Сайёралар намойиши»га оби ҳаво аномолияси ва Ернинг сўнгги йилларда активлашган сейсмик активлигини боғлашга ҳаракат қилдилар. Аслида эса, ҳеч қандай ҳавотирга ўрин йўқ эди. Бунинг учун масаланинг туб моҳиятини англаб етиш кифоя.

«Юпитер эффекти» муаллифларининг асосий таянчи— сайёраларнинг бир чизиқда жойлашувидир. Ваҳоланки, астрономия фанининг аниқ маълумотлари ва олимларнинг сўнгги йиллардаги ҳисоблари сайёралар ҳеч қачон бир чизиқда жойлаша ололмасликларини исботлайди. Ўн бир йиллик Қуёш активлиги циклининг максимуми «башоратчилар» айтгандек 1982 йили эмас, балки аввалдан маълум бўлган табиат қонуни билан 1979 йил сентябрь ойига тўғри келди ва ҳозир унинг активлик жараёни пасаймоқда. Шунингдек, 1910 йилдан бошлаб то 1945 йилгача, яъни 35 йил давомида (бу орада Қуёш активлиги уч марта кузатилган) юз берган 21.873 та зилзилани тадқиқ қилиб чиқиш натижаси шуни кўрсатдики, кучли зилзилалар билан Қуёшнинг активлиги ўртасида бевосита сезиларли боғлиқлик йўқ экан. Ўтмишда, 1805 ва 1845 йилларда ҳам сайёраларнинг ўзаро яқинлашиши кузатилган ва ҳеч қандай ҳалокатли ҳодисалар рўй бермаган. 1982 йилдан кейинги сайёралар яқинлашиши тахминан 2357 йилда рўй бериши кутилмоқда.

1982 йилда катта сайёраларнинг Қуёшга нисбатан бир томонда жойлашиши май ойининг ўрталарида бўлади, сайёралар 105 градуслик сектор оралиғида жойлашадилар. Бу секторнинг энг чеккасидан жой олган Венерани ҳисобга олмасак, қолган сайёралар жойлашган сектор 65 градусда бўлади. Фақат Юпитер, Сатурн, Уран, Нептун ва Плутонлар ҳосил қилган яқинлашув сектори 60 градусгача камаяди ва қарийб 1984 йилнинг охирларигача бу бурчак сақланиб қолади.

Бу секторга Ер типидаги сайёралардан: Марс—апрель— август ойларида, Ер — апрель, май ва июнда, Венера —март ва апрелда, Меркурий — февраль— мартда ва май—июнда, август —сентябрь ва ноябрнинг иккинчи қисмида кириб келади. Шунингдек, шу йилнинг биринчи кварталида Меркурийни январнинг иккинчи ўн кунлигида яхши кўриш мумкин. Уни яна СССРнинг жанубий қисмида, февралнинг иккинчи ва учинчи кунликларида эрталаб кузатилади. Венера январнинг ўрталаригача кечқурун кўринади. У 21 январда Ер-Қуёш тўғри чизиғига тушиб, самода эрталаб кўрина бошлайди. 25 февралда Венера бошқа кунларга қараганда ёруғ бўлади.

Марс ва Сатурун январда ярим кечадан кейин кўрина бошлайди. Юпитер январда чамаси соат иккиларда чиқади. Марс Сатурн билан биргаликда тонгги пайтларда кўринади. Биринчи кварталда Уран ва Нептунни эрталаб кўриш мумкин.

Йилнинг иккинчи кварталида Меркурий апрелнинг учинчи ва майнинг биринчи ва иккинчи ўн кунликларида кузатилади. Венерани кечаси фақат жанубий кенгликлардагина кузатиш мумкин. Марс Юпитер ва Сатурн учун иккинчи квартал энг яхши кузатиш вақтларидир. Бу сайёраларнинг бизга рўпара туришлари қуйидаги вақтларда: Марс — 31 мартда; Сатурн — 9 апрелда; Юпитер —26 апрелда содир бўлади. Ярим тунда улар уфқдан анчагина юқорида, кузатишга қулай ҳолатда турадилар. Уранни бу даврда дурбин ёрдамида кузатиш мумкин. Унинг рўпара туриши 24 майга тўғри келади. Нептунни ҳам дурбин ёрдамида кузатса бўлади. 17 июнда унинг рўпара туриши рўй беради.

1982 йилнинг учинчи кварталида Меркурий кўринмайди. Венерани июнь охирларидан сентябрь охирларигача тонг отар чоғида кузатиш мумкин. Сентябрь охирларидан бошлаб сайёранинг тонгги кўриниши тугай бошлайди. Марс, Юпитер ва Сатурнлар кечқурун Қуёш билан деярли баробар ботадилар ва августда Қуёшнинг тонгги шуълаларида кўриниб қоладилар. Сентябрда Юпитер ва Сатурнларнинг тунги кўринишлари тугайди. Уран ва Нептун кўринмайди. Ва ниҳоят, тўртинчи кварталда Меркурий октябрнинг иккинчи ва учинчи ўн кунликларида эрталаб кўринади.

Венерани кузатиб бўлмайди, чунки 2 ноябрдан у Қуёш билан юқори бирлашишда бўлади. Марсни кечки пайтларда икки соатлар чамаси кузатиш мумкин. Юпитернинг Қуёш билан бирлашиши 13 ноябрда рўй беради ва декабрда тонг отарда кўрина бошлайди. Сатурннинг Қуёш билан бирлашиши 18 октябрда содир бўлади ва уни октябрь охирларида тонг отарда кузатиш мумкин. Уран ва Нептунлар кўринмайди.

Йилдан-йилга ўз мўъжизакор сирларининг янги саҳифаларини очаётган коинот бу йил ҳам ўз муҳлисларини хушнуд этишига умид қиламиз.

С. АЗИЗОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси астрономия институтининг илмий ходими.

● ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

АЖАБТОВУР ҚОНУНЛАР

АҚШнинг айрим штат ва шаҳарларида ҳалигача сақланиб қолган баъзи қадимий қонун ва маҳаллий ҳокимиятнинг кўрсатмалари бугунги кунда кулгили бўлиб туюлади. Мана улардан айримлари:

— Гери шаҳрида (Индиана штати) саримсоқпиёз истеъмол қилган кимса, орадан тўрт соат муддат ўтмай туриб трамвайга чиқса жазога ҳукм қилинади.

— Монрида (Айдахо штати) икки ҳамроҳ орасида сезиларли масофа бўлгандагина танца тушиш мумкин.

— Калифорнияда овчилик билетига эга бўлмаганларнинг сичқонларга қопқон қўйишлари тақиқланган.

— Жалетда (Иллинойс штати) бир мағазинда олтитадан ортиқ кўйлакни ўлчаб кўрган аёлни қамоққа олиш мумкин.

— Соулт Сти—Мерида (Мичиган штати) шамолга қарши тупуриш жамоат тартибини бузган ҳисобланади.

— Арканзасда штати номини нотўғри талаффуз этиш қонунга хилоф ҳисобланади.

Ф. ОРИПОВ.

Юқоридаги суратда Тошкент фармацевтика заводининг пешқадам мастери Валерий Кимни иш жараёнида кўриб турибсиз

∴ ∴ ∴

Пастдаги суратда эса Энгельс кўчасида қад кўтарган Тошкент телевизион минораси кўриниши тасвирланган.

М. Нуриддинов фотолари.

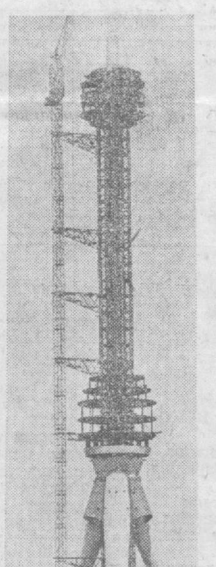

ШИФОКОР МАСЛАҲАТ БЕРАДИ

Болаларни грипмдан асранг

Медицина илмининг ниҳоятда тараққий этиши натижасида кўпгина юқумли касалликлар барҳам топди. Лекин шунга қарамай, грипп ва ўткир респиратор касалликлари болалар ўртасида ҳамон учраб турибди.

Грипп ва ўткир респиратор касалликларини вируслар пайдо қилади. У асосан кузда ва қишда кўп тарқалади.

Грипп жуда юқумли касаллик бўлиб, бемордан соғлом кишига дарров юқади: бемор йўталганида ва акса урганида грипп вирусларини атрофга сўлак заррачалари билан тарқатади. Грипп билан оғриган бемор асосан олти-саккиз кунгача юқумли ҳисобланади.

Грипп вируси ташқи муҳитда бир неча соат, баъзан бир сутка яшайди. Шунинг учун бемор фойдаланган буюмлар, масалан, дастрўмол, сочиқ, идиш-товоқ ва бошқа буюмлардан ҳам касаллик юқиб қолиши мумкин.

Грипп, айниқса нимжон, сунъий овқат билан овқатланадиган ва рахит билан оғриган болалар соғлиғига зиён қилади, уларда кўпинча оғир асоратлар қолдиради.

Одатда грипп касаллиги тўсатдан бошланади. Аввало беморнинг эти увишади, сўнг кўп ўтмай тана ҳарорати кўтарилади, бошда оғриқ туради, мускуллари оғрийди, лоҳас бўлади, ҳоли қурийди ва яхши ухлай олмайди. Бола инжиқ бўлиб қолади, кўпинча кўнгли айниб, қайт қилади. Бу аломатлар икки-уч кун давом этади. Кейин беморнинг кўзлари ёшлана бошлайди, бурнидан сув оқади ва йўтал кучаяди. Касаллик асосан беш-олти кун давом этади.

Грипп ўз вақтида даволанмаса, касаллик оғирлашиб, зотилжамга айланиб кетади. Бундай пайтда боланинг умумий аҳволи оғирлашиб, безовталанади, тез-тез нафас олади, тана ҳарорати 39—40 даражага кўтарилади, лаб ва оғиз учбурчаги атрофи кўкариб кетади.

Болаларда грипнинг кўп учраб турадиган асоратларидан бири— ўрта қулоқ яллиғланишидир. Айрим пайтларда грипп оғир касаллик —менингит (бош мия яллиғланиши)га ҳам олиб келиши мумкин.

Баъзан грипп тумовсиз, йўталсиз ва юқори ҳароратсиз ўтиши ҳам мумкин, бироқ бундай пайтда беморнинг умумий аҳволи оғир бўлиши кузатилади.

Грипп ва ўткир респиратор касалликлар билан оғриган беморни яхши даволаш учун маълум режаларга амал қилиш керак. Бемор болани дарҳол соғ болалардан ажратиб, алоҳида хонага ётқизиш керак. Бемор ётган хонани тез-тез яхшилаб шамоллатиб туриш керак. Хона ҳарорати 20 — 22 даража атрофида бўлиши зарур.

Беморни фақат врач маслаҳати билан даволаш керак. Касал болага тўйимли ва яхши сингадиган овқатлар берилади. Сут, творог, қатиқ, сабзавот ва мева шарбатлари, суюқ ошлар жуда фойдалидир.

Гриппга ва ўткир респиратор касалликларга қарши курашда умумий профилактика чора-тадбирлари ва шахсий гигиенага риоя қилиш катта аҳамиятга эга. Грипнинг олдини олиш учун бола организмини чиниқтириш зарур.

Шундай қилиб, ота-оналар юқорида айтиб ўтилган чора-тадбирларга тўла амал қилсалар, болаларимиз грипп ва ўткир респиратор хасталиклар билан кўп оғримайдилар, улар соғлом ўсади.

Ш. ТУРСУНОВ,
М. ДАМИНОВ,
медицина фанлари кандидатлари.

ТОШКЕНТ ИДЕОЛОГИЯ ХОДИМЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ ТИНГЛОВЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА

4 январь куни соат 18.30 да халқаро мавзуларда лекция ўқувчи лекторлар тайёрлаш факультетида (рус тилида) «Ироқ—Эрон конфликти» мавзуида лекция ўқилади.

Лектор —«Билим» жамияти аъзоси— Г. Х. Клиблей.

13 январь куни соат 17.00 да халқаро мавзуларда лекция ўқувчи лекторлар тайёрлаш факультетида (ўзбек тилида) «Бугунги Афғонистон» мавзуида лекция ўқилади.

Лектор —фалсафа фанлари кандидати А. М. Масолиев.

14 январь куни соат 16.00 да лекторлик маҳорати ва нотиқлик санъати факультетида К. Маркс ва Ф. Энгельс партия пропагандаси санъатининг асосчилари» мавзуида лекция ўқилади.

Лектор — фан кандидати К. А. Шарафутдинова.

Редактор
С. М. ҚАРОМАТОВ.

● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА ● РЕКЛАМА

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА— 3/I да **Олтин девор** (12.00), **Келинлар қўзғолони** (16.00), 4/I да **Абу Али ибн Сино** (12.00), **Кузнинг биринчи куни** (16.00), **Кузнинг биринчи куни** (19.30).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 2/I да **Кулги кечаси**, 3/I да **Хотинимнинг эри**, 4/I да **Дилафрўзга тўрт ошиқ**, 5/I да **Олифта.**

ЦИРК

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА— «ЦИРКДА АРЧА» ЯНГИ ЙИЛ ЦИРК ТОМОШАЛАРИ (10, 13, 16, 19.30).

КИНО

2 ЯНВАРДА:
БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЭКИПАЖ» — **Восток** (18.30, 21.00).

«АСРЛАР ЧЕГАРАСИДА» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда).

«УЛАР АКТЕР ЭДИЛАР» — **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (жуфт соатларда), **Искра** (16, 18, 20.00).

«КЎЗИНГГА ҚАРА» — **Дружба** (тоқ соатларда), **Қозоғистон** (жуфт соатларда).

3 ЯНВАРДА

ҲУЖЖАТЛИ ФИЛЬМЛАР:

«АСРЛАР ҚАЪРИДА» — **Қозоғистон.**

«ЦИРК ЧАВАНДОЗЛАРИ» —**Лисунов номли.**

БАДИИЙ ФИЛЬМЛАР:

«ЭКИПАЖ»— **Восток** (11, 13.30, 16, 18.30, 21.00).

«АСРЛАР ЧЕГАРАСИДА» — **Тошкент Советининг 50 йиллиги номли** (жуфт соатларда).

«УЛАР АКТЕР ЭДИЛАР» — **ВЛКСМ 30 йиллиги номли** (жуфт соатларда), **Искра** (16, 18, 20.00).

«КЎЗИНГГА ҚАРА» — **Дружба** (тоқ соатларда), **Қозоғистон** (жуфт соатларда).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

5, 6 ЯНВАРЬ СОАТ 19.00 ДА

ЯНГИ ЙИЛИНГИЗ МУБОРАК БЎЛСИН, АЗИЗ САНЪАТ ШИНАВАНДАЛАРИ!

КАТТА БАЙРАМ КОНЦЕРТИ

ҚАТНАШАДИЛАР:

Бутуниттифоқ профессионал бадиий коллективлар кўриги конкурсининг дипломанти ва Ўзбекистон Ленин комсомоли мукофотининг лауреати

ВОКАЛЬ-ХОРЕОГРАФИК «ЛАЗГИ» АНСАМБЛИ

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар:

Ортиқ ОТАЖОНОВ, Гулсара ЁҚУБОВА

Солистлар: опа-сингил Олмагул ва Урбугул СУЙЕРБОЕВАлар, Мавлуда ОЙНАҚУЛОВА, Қўзибой ШЕРМАТОВ, Маъмуржон МАДВАЛИЕВ, Феруза СОЛИҲОВА, Мавжуда БАҲРИЕВА, Ойгул ТЎРАХЎЖАЕВА, Клара ХЎЖАЕВА, Валентина ПАШКОВА.

ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АСБОБЛАРИ АНСАМБЛИ

Программани — Ўғилжон ИБОДУЛЛАЕВА **олиб боради.**

«ЛАЗГИ» ансамблининг бадиий раҳбари—Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Ортиқ ОТАЖОНОВ.

Бош балетмейстери — Мунаввар ИСРОИЛОВ.

Музика раҳбари —Нажот ТЎРАХЎЖАЕВ.

Билетлар концерт зали кассасида соат 14.00 дан сотилади.

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИНИНГ

РЕПЕРТУАР ПЛАНИ

2/I да — МАСХАРАБОЗЛАР (19.00).
3/I да — ЭТИК КИЙГАН МУШУК (12.00), ДОН КИХОТ (19.00).
4/I да — ДОН КИХОТ (12.00), ПЕТР БИРИНЧИ (19.00).
5/I да — ЭТИК КИЙГАН МУШУК (12.00), УЙҚУДАГИ ГЎЗАЛ (19.00).
6/I да — УЙҚУДАГИ ГЎЗАЛ (12.00), ЧИО-ЧИО-САН (19.00).
7/I да — ГЎЗАЛ ВАСИЛИСА (12.00), ПИКОВАЯ ДАМА (19.00).
8/I да — ГЎЗАЛ ВАСИЛИСА (12.00), СЕВГИ ТУМОРИ (19.00).
9/I да — СЕВГИ ТУМОРИ (12.00), ФЛОРИЯ ТОСКА (19.00).
10/I да — БОРИС ГОДУНОВ (12.00), ЖИЗЕЛЬ (19.00).
Билетлар сотилмоқда.

САЛОМАТЛИК ВА МАССАЖ

Массаж организмга жуда яхши фойда беради. У мускулларнинг иш қобилиятини оширади, асаб системасини мустаҳкамлайди, яхши уйқу ва кайфият бахш этади. Массаж туфайли тери остидаги ёғлар аста-секин камаяди, киши кам терлаб, тери тўқималари яхши ривожланади. Тери юмшоқ ва майин бўлади.

САЛОМАТЛИКНИ ҲАМДА БАРДАМЛИКНИ САҚЛАШДА СИЗГА МАССАЖ ЁРДАМ БЕРАДИ!

БИЗ АЁЛЛАРГА КОСМЕТИК МАССАЖДАН ФОЙДАЛАНИШНИ ТАВСИЯ ЭТАМИЗ.

КОСМЕТИК МАССАЖ— ТЕРИНИ ПАРВАРИШ ҚИЛИШНИНГ САМАРАЛИ ВОСИТАСИДИР. У тери ва теридаги тўқималарда қон айланишини оширади, уларнинг озиқланишини яхшилайди ва вена қон томирлари ишини кучайтиради. Бу тадбирлар юзда ажин пайдо бўлишининг олдини олади.

АГАР ЁШЛИК ВА ЮЗ КЎРКАМЛИГИНИ САҚЛАБ ҚОЛИШНИ ИСТАСАНГИЗ МАРКАЗИЙ «СЕРВИС» УЙИДА (Навоий кўчаси, 30«а»-уй) ЖОЙЛАШГАН КОСМЕТИК КАБИНЕТГА ТАШРИФ БУЮРИНГ.

Иш соатлари: 9.00 дан 14.30 гача ва 16.00 дан 20.00 гача.
Дам олиш кунлари: якшанба, душанба.

Справкалар учун қуйидаги телефонларга мурожаат қилинг: 44-63-15, 44-61-45, 44-28-01, 44-65-04.

ТОШКЕНТ «СЕРВИС» ФИРМАСИ ХИЗМАТИДАН ФОЙДАЛАНИНГ!

ТОШКЕНТ «СЕРВИС» ФИРМАСИ.

«СОЮЗТОРГРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН АГЕНТЛИГИ.

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

2 ЯНВАРЬ— ШАНБА
Марказий телевиденеининг «Восток» программаси

18.15 «Русская зима» санъат фестивалининг концерти. 19.00 «Вечора Маша». Телевизион бадиий фильм премьераси. В. Шкваркиннинг «Бегона бола» пьесаси асосида. 1 ва 2-сериялар. 21.30 «Время». 22.05 Москва циркида Янги йил аттракциони. 00.20 Янгиликлар.

II умумиттифоқ программаси

18.05 Тоғ чанғи спорти бўйича жаҳон кубоги. Швейцариядан олиб кўрсатилади.

Украина ССР телевиденеесининг программаси

18.35 «Келажакка бир назар». Кўрсатувда бош конструктор О. К. Антонов иштирок этади. 19.45 «Куйловчи қумлар ороли». Телевизион спектакль премьераси. Автор —Ю. Шчербак. 21.15 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 21.30 «Время». 22.05 Марказий телевидение экранида биринчи марта «Мелья: кураш хроникаси». Бадиий фильм. (Куба).

Ўзбекистон телевиденеесининг программаси

I

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Тонгги куй», «Қоқи ўт». Мультфильмлар. 18.35 «Ахборот» (рус.). 18.50 «Мультипанорама». Кинокўрсатув. 19.50 «Ахборот» 20.10 Ўзбекистон санъат усталари ва ижрочи ёшлар концерти. 21.30 Москва. «Время». 22.05 Телевидение экранида биринчи марта. «Жангчи ва фил». Бадиий фильм. 23.20 Кўрсатувлар программаси.

●

Тожикистон телевиденеесининг программаси

3 ЯНВАРЬ — ЯКШАНБА
Марказий телевиденеининг «Восток» программаси

9.00 «Время». 9.40 «Бир-бирини тушуниш керак. Ҳужжатли фильм премьераси. 10.00 «Будильник». 10.30 «Совет Иттифоқига хизмат қиламан!». 11.30. Спорт ҳақида ҳужжатли фильмлар программаси. 12.15 «Тонгги почта» музикали программаси. 12.45 «Ҳамма нарсани билишни истайман». Киножурнал. 13.00 «Қишлоқ янгиликлари». 14.00 «Музикали киоск». 14.30 «Ҳаммага маълум бўлган сир». Болалар учун телевизион бадиий фильм премьераси 1 ва 2-сериялар. 17.00 «Киносаёҳатчилар клуби».

18.00 «Алиса мўъжизалар мамлакатида». Телевизион мультфильм премьераси. 18.30 «Халқаро панорама». 19.15 «Биргаликда аҳил оиламиз». 19.55 Останкино концерт студиясида юмор кечаси. 21.30 «Время». 22.05 Телевидение экранида биринчи марта. И. Штрауснинг «Кўршапалак» опереттаси. Вена опера театрининг спектакли. 23.30 Янгиликлар.

II умумиттифоқ программаси

9.00 «Зарядкага сафланинг!». 9.20 «Объектив». 10.00 «Комсомол —менинг тақдирим». Ҳужжатли фильмлар программаси. 10.35 «Эртак ҳузурида меҳмонда». «Немухин созандалари». 12.10 «Ҳайвонот оламида». 13.10 «Камалак». Халқ ижодиёти телевизион программаларининг IV Халқаро фестивали: «Мехединца областида кўклам» (Румыния Социалистик Республикаси). 13.30 «Тугалланмаган репортаж». Телевизон ҳужжатли фильм. 14.45 «Инсон. Ер Коинот». 15.30 «Эрмитаж. Эрмитаж биноси». 2-кўрсатув. 16.00 «9-студия». 17.00 Тўпли хоккей бўйича СССР чемпионати. «Зорький» — «Старт». (Горький шаҳри). 2-тайм. 17.45 Ж. Россини. «Музикали кечалар» вокал туркумидан романслар.

18.10 М. Анчаров. «Кундан-кунга». Кўп серияли телевизион спектакль 5-боб —«9 май, якшанба». 19.25 «Театр афишаси ёнида». 20.25 «Русская зима». санъат фестивалининг концерти. 21.15 «Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар». 21.30 «Время». 22.05 Қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар премьераси.

Ўзбекистон телевиденеесининг программалари

I

9.55 Кўрсатувлар программаси. 10.00 «Сенми, шошмайтур». Мультфильмлар. 10.20 «Назритдин Шерматов рақсга тушади». 11.05 «Цирк санъати усталари». Акрам Юсупов. 11.45 «Қўшиқ». Мультфильм. 12.00 «Қувноқ стартлар». 13.00 «Эй ковбойлар». Бадиий фильм.

18.00 Кўрсатувлар программаси. 18.05 «Дилдан куйлаб, ўйна қувнаб». Болалар бадиий ҳаваскорлик коллективларининг телевизион фестивали Экранда —Бухоро область ёш талантлари. 19.05 «Ахборот» (рус.). 19.20 «Одамчалар». Катталар учун мультфильмлар программаси. 20.10 «Ахборот». 20.30 «Гулла, яшна, диёрим менинг». Фильм-концерт («Ўзбектелефильм»). 21.30 Москва. «Время». 20.05 Экранда — кинокомедия. «Кавказ асираси» (рус.). 23.20 Кўрсатувлар программаси.

●

Қирғизистон телевиденеесининг программаси

«Строймеханизация» трести коллективи трест бошқарувчиси Н. И. Ҳакимовга акаси

Иноғом ҲАКИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Узторгодежда» Тошкент областлараро улгуржи конторасининг коллективи контора директори Т. З. Қосимовга онаси

Кимё СОДИҚОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

4 бет. ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» («ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ») — орган Ташкентского горкома КП Узбекистана и Ташгорсовета.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700000, Тошкент — ГСП, Ленин кўчаси, 41 ТЕЛЕФОНЛАР: секретариат, — 33-57-02, бўлимлар: партия турмуши — 32-63-66: саноат 32-53-83; қурилиш — 32-58-85; шаҳар хўжалиги—32-57-83, совет қурилиши ва ҳуқуқ —32-54-19. фан, мактаб ва олий ўқув юртлари 32-53-10: адабиёт ва санъат — 32-56-81: ахборот—33-28-95. спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик ишлари — 32-55-32; хатлар — 33.29.70; эълонлар бўлими —33-81.42: нашриёт диспетчери 32-78-94: нашриёт телефон станциясининг навбатчилари — 33-90-50.

2 ЯНВАРЬ, 1982 й. Р—07495. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси, Тошкент шаҳри. В—2199. ИНДЕКС 64690